

Bortfall av revisorplikt

Stortingsbygningen

© Stortingsarkivet/ foto: Teigens fotoatelier as.

<http://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Galleri/Stortinget/>. Brukt med tillatelse.

Bacheloroppgave utført ved Høgskolen Stord/Haugesund – Økonomisk- administrativ utdanning

Av: Student 1: Monica Hjertnes Kalstø

Student 2: Tove Kristin Odland

Student 3: Marianne Liestøl

Dette arbeidet er gjennomført som ledd i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon ved Høgskolen Stord/Haugesund og er godkjent som sådan. Godkjenningen innebærer ikke at HSH inntar ansvar for metodene som er anvendt, resultatene som er fremkommet og konklusjoner og vurderinger i arbeidet.

<i>Haugesund</i>	<i>2013</i>
------------------	-------------

Bacheloroppgavens tittel: Bortfall av revisorplikt

Student 1: Monica Hjertnes Kalstø

Student 2: Tove Kristin Odland

Student 3: Marianne Liestøl

Navn på veileder: Johnny Velde Jensen

Gradering: *Offentlig.*

Forord

Bacheloroppgaven er en del av det treårige bachelorstudiet i økonomi og administrasjon og utgjør 15 studiepoeng. Vår studiespesialisering er regnskap.

For at vi senere skal ha anledning til å søke om autorisasjon som regnskapsfører må vi skrive en oppgave innenfor skatt, finansregnskap eller rettslære.

Oppgaven vår tar for seg virkningen av bortfall av revisorplikt hos små aksjeselskap.

Vi skal ta for oss hvilke fordeler og ulemper vi ser på grunnlag av lovendringen, både fra selskapenes, revisors og skattemyndighetenes side.

For å komme fram til en konklusjon har vi benyttet oss av spørreundersøkelse rettet til små aksjeselskap, og samtaler/intervjuer med banker og revisorer. Vi har foretatt en hypotesetest for å analysere de data vi har samlet inn.

Vi ønsker å takke vår veileder Johny Velde Jensen.

I tillegg vil vi takke underdirektør Arne Kristiansen i Skattedirektoratet som har vært til stor hjelp ved å fremskaffe nyttig materiell til oppgaven.

Innholdsfortegnelse

Forord	iii
Sammendrag	vi
1 Innledning	1
1.1 Problemstilling, bakgrunn for oppgaven.....	1
1.2 Avgrensning	2
2 Selskapsformer	3
2.1 Aksjeselskap.....	4
2.2 Norskregistrert utenlands foretak	6
3 Revisjonsplikt i andre nordiske land	8
3.1 Danmark, Sverige og Finland.....	8
3.2 Generelle erfaringer siste år	9
4 EU og EØS rett	10
4.1 EU og EØS.....	10
5 Bakgrunn og vurderinger ved endring av revisjonsplikten	12
5.1 Hensyn til likestilling av AS og NUF.....	12
5.2 Våre naboland	12
5.3 Økonomisk kriminalitet og skattekontroll	13
5.4 Kostnader og nytte ved revisorplikt.....	14
5.5 Hensyn til kreditorer, ansatte og eiere	14
5.6 Internasjonal utvikling	15
5.7 Vurderinger for og imot revisjonsplikt	15
6 Erfaringer hittil innhentet fra Skattedirektoratet	16
6.1 Status ved årsskiftet 2011 - 2012.....	16
6.2 Status 2012/2013	18
6.3 Hva gjør skattedirektoratet.....	19
6.4 Oppsummering.....	19
7 Metode for spørreundersøkelsen	21
7.1 Metodepresentasjon	21
7.2 Undersøkelsesopplegg	24
7.3 Spørreundersøkelsens pålitelighet	26
7.4 Resultatet av spørreundersøkelsen.....	27
7.5 Hypotesetest	38
8 Resultatbeskrivelse	40
8.1 Innledning	40

8.2	Oppsummering av spørreundersøkelsen	40
8.3	Samtaler med revisorer	41
8.4	Samtaler med banker	43
8.5	Resultater fra RA-kontroller som er utført i 2012	48
8.6	Konklusjon.....	50
9	Referanseliste/litteraturliste.....	52
10	Vedlegg	55

Sammendrag

1. mai 2011 ble det vedtatt nye regler om at små aksjeselskap kan velge bort revisor. Det på tross av stor motstand mot forslaget da det var ute på høring.

Oppgaven vil ha fokus på bakgrunnen for endringen av revisorloven og enkelte tema som ble belyst i forbindelse med høringen. Vi vil diskutere fordeler og ulemper med denne lovendringen. Vi ønsker å komme fram til en konklusjon om denne endringen er en fornuftig eller uheldig løsning.

Vi vil også få fram synspunkter og erfaringer til banker, revisorer og selskapene selv. Til dette har vi benyttet oss av spørreundersøkelse og samtaler med banker og revisorer. I tillegg har vi hentet inn opplysninger fra Skatt Vest og Skattedirektoratet.

Vårt inntrykk er at på det nåværende tidspunktet, virker lovendringen mer positiv enn negativ.

På grunn av at det er kort tid siden lovendringen trådte i kraft har ikke Skatteetaten ennå sett hvilke konsekvenser endringen vil føre til. En økning i Skatteetatens kontrollvirksomhet i tiden framover skal avdekke om dette vil føre til mer økonomisk kriminalitet og at kvaliteten på oppgaver som skal leveres blir dårligere.

1. Innledning

1.1 Problemstilling, bakgrunn for oppgaven

Den 1. mai 2011 ble nye regler i revisorloven § 2-1, om at små aksjeselskap kan velge bort revisor, iverksett. I tillegg ble kravet til innbetalt aksjekapital redusert til kr 30 000 ved endring i aksjeloven § 3-1 fra 1. januar 2012.

Problemstillingen vår er om denne regelendringen vil være en fornuftig eller en uheldig løsning.

Vi har jobber i kommunal virksomhet hos Haugesund Kemnerkontor, Tysvær kommune og Haugaland Arbeidsgiverkontroll. Vi er derfor ekstra interessert i hva denne regelendringen vil føre til.

Vi har tatt kontakt med flere små aksjeselskap og har foretatt en spørreundersøkelse om grunnen til at de har valgt å beholde revisor eller grunnen til at de har valgt å velge bort revisor.

Et av spørsmålene i forbindelse med regelendringen er om vi vil se en økning i økonomisk kriminalitet. I denne forbindelse har vi hatt intervjuer med revisorer. I tillegg har vi sett på hva Skattedirektoratet har planer om å gjøre.

Ifølge Grette (2011), bør banker forlange reviderte regnskap, fordi det gir en forsikring for småbedriftenes samarbeidspartnere, og det gir kreditorene og potensielle investorer tillit til småbedriftene.

1.2 Avgrensninger

Vi har valgt å ha fokus på de aksjeselskapene som etter lovendringen har anledning til å velge bort revisor.

Vi har sett på problemstillinger som har blitt diskutert i forbindelse med høringsrunden i forkant av endring i revisorloven § 2.1 og aksjeloven § 3.1.

Til slutt har vi sett på tallmateriell som vi har mottatt fra Skattedirektoratet, og sammenlignet dette med det vi har kommet fram til i vår egen forskning.

2. Selskapsformer

Ifølge Altinn (2012 a), må selskapet ved nyetablering ta stilling til hvilken organisasjonsform de skal benytte. Valget står mellom samvirkeforetak, ansvarlig selskap, enkeltpersonforetak og aksjeselskap. Det må gjøres en avveining mellom risiko og inntjeningsmulighet. Valg av organisasjonsform får betydning i forhold til ansvar, risiko, skatt, rettigheter og plikter.

Det er en stor andel nyetablerte bedrifter som velger å opprette et enkeltpersonforetak fordi dette oppfattes som en enkel driftsform. Eieren står ansvarlig for driften av foretaket, det betyr at han eller hun har fullt økonomisk ansvar for virksomhetens gjeld og forpliktelser (Altinn, 2012 b).

«Skattemessig liknes virksomhet i enkeltpersonforetak sammen med eieren personlig. Dette betyr at nettooverskuddet er skattepliktig (eller nettotapet fradragsberettiget) sammen med eierens andre inntekter, for eksempel lønnsinntekter» (Altinn, 2012 b, enkeltpersonforetak, 4. avsnitt).

De selskapsformene som vi har sett på i denne oppgaven er aksjeselskap (AS) og norskregistrert utenlands foretak (NUF).

I Norge har det vært en økning i antall nystiftede AS fra 2011 til 2012. Samtidig har det vært nedgang i antall nystiftede NUF med filial i Norge fra 2011 til 2012 (Årsstatistikk fra Foretaksregisteret).

Årstall:	Nystiftede AS i Norge	Nystiftede NUF
2011	16 249	17 184
2012	25 614	14 570

Tabell: 2.1 Nystiftede AS og NUF i 2011 og 2012. Årsstatistikk over nystiftede selskaper.

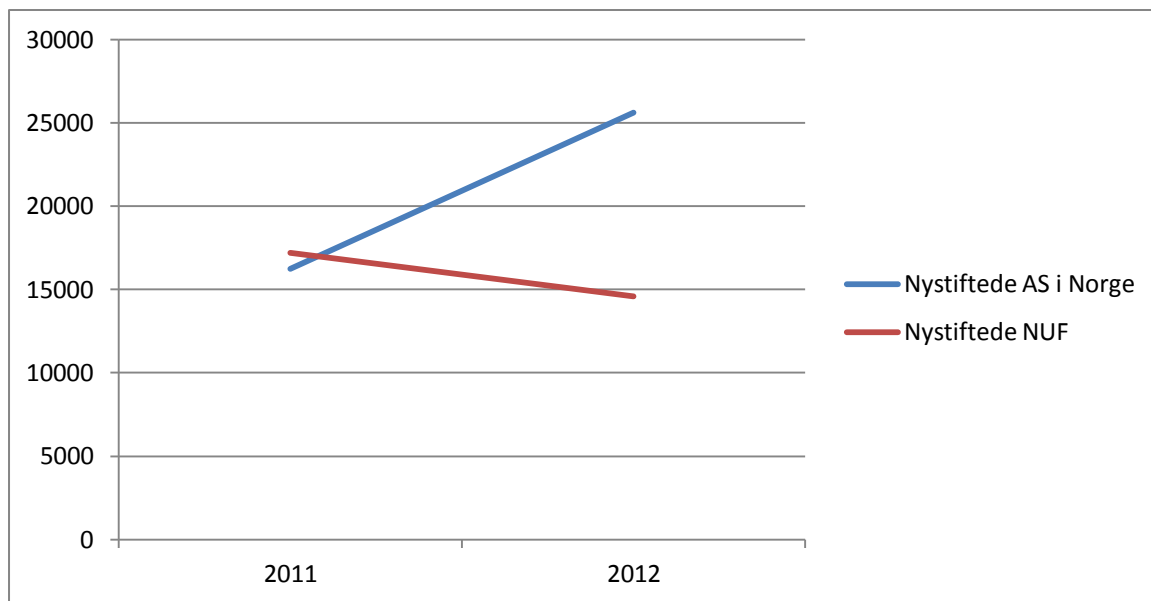

Fig. 2.1 Nystiftede AS og NUF i 2011 og 2012. Laget i henhold til tallene i tabell 2.1.

2.1 Aksjeselskap

Vi viser her til Aksjeloven (1997) og til andre aktuelle lovtekster. Et aksjeselskap er en egen juridisk enhet og aksjonærene har ikke personlig ansvar for selskapets forpliktelser, jfr. aksjeloven § 1-1, 2. ledd, § 1-2, 1. ledd. Krav fra kreditorer må derfor rettes til selskapet. Det beløpet som eierne/aksjonærene risikerer å tape i en eventuell konkurs er begrenset til innskutt aksjekapital. Eierne har dermed en begrenset økonomisk risiko i et aksjeselskap i forhold til et enkeltpersonforetak der eier bærer hele ansvaret og den økonomiske risiko. Dersom aksjeselskapet har behov for lån, og aksjonæren signerer personlig for selskapets lån, blir risikoen for aksjonæren mye større.

Dersom et selskap går konkurs vil aksjeeierne tape aksjeinnskuddet i selskapet. Kreditorer kan begjære et selskap konkurs dersom selskapet ikke innfrir sine forpliktelser. En skriftlig konkursbegjæring sendes tingretten i selskapets registrerte bostedskommune jfr. konkursloven § 146.

Ved oppstart av et aksjeselskap må det tegnes et stiftelsesdokument. Det er stifterne i selskapet som skal datere og undertegne stiftelsesdokumentet jfr. aksjeloven § 2-9.

Aksjeselskap er regnskapspliktige og skal avlegge årsregnskap etter regnskapsloven § 1-2,

1.ledd nr. 1, og har innsendelsesplikt til regnskapsregisteret etter regnskapsloven § 8-2, 1.ledd. I tillegg har selskapene selvangivelsesplikt, egenligning og en bunden aksjekapital kr 30 000 inkludert stiftelseskostnader, jfr. aksjeloven §§ 2-5 og 3-1.

Et aksjeselskap kan bli stiftet av en eller flere personer som eier selskapet og som da kan motta utbytteutbetaling i henhold til aksjeloven § 8-1, 1. ledd og 2. ledd. Innskuddet kan bestå i eiendeler som inngår i driften (for eksempel en gravemaskin) eller kontanter (Altinn, 2013c). Revisor skal bekrefte innbetalt aksjeinnskudd, men dersom aksjekapitalen består utelukkende av penger kan innbetalingen bekreftes av den tilknyttede finansinstitusjonen, jfr. aksjeloven § 2-18.

Ifølge aksjelovens kapittel 6 selskapets ledelse, må aksjeselskapet ha noen lovbestemte selskapsorganer som generalforsamling, et styre og en daglig leder. Styret velges av generalforsamlingen, og daglig leder blir ansatt av styret. Et styre består vanligvis av daglig leder, styreleder, styremedlem og aksjeeiere. Selskapet må ha minst en aksjonær, og minst halvparten av styret må være bosatt i riket. Daglig leder må også være bosatt i riket. Næringsdepartementet kan gi fritak fra regelen om bosted kravet. Når et nytt aksjeselskap etableres, må det stiftes, utarbeide vedtekter og avholde konstituerende generalforsamling i henhold til aksjeloven. Ifølge foretaksregisterloven § 2-1, 1.ledd er selskapet registreringspliktig og må meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter stiftelsesmøtet, jfr. foretaksregisterloven § 4-1,1. ledd.

Dersom skatteoppkrever i selskapets registrerte bostedskommune avdekker grove feil eller mangler, kan styret i aksjeselskapet bli gjort erstatningsansvarlige ovenfor kreditorene, jfr. aksjeloven § 17-1. Enhetene sender en anmeldelsesbegjæring til påtalemyndigheten i politidistriktet, jfr. bokføringsloven § 15.

Ifølge Aksjeloven § 19-1 kan overtredelse av loven resultere i bøter og fengselsopphold.

Aksjeselskap har ifølge revisorloven § 2-1, 1. ledd både regnskapsplikt og revisjonsplikt. Adgang til å si opp revisor inntreffer i revisorloven § 2-1, 2. ledd dersom driftsinntektene er under 5 millioner kroner. Unntaket gjelder ikke aksjeselskaper før vilkåret i revisorloven § 2-1, 3. ledd inntreffer. Generalforsamlingen må gjøre et vedtak om at selskapets regnskap ikke skal revideres, det vil si de må gjøre en beslutning som nevnt i aksjeloven § 7-6.

Unntak fra revisjonsplikt i revisorloven § 2-1, 3. ledd er en fravalgsordning som krever at generalforsamlingen må gjøre et vedtak med 2/3 flertall for fravalg av revisjonsplikt for påfølgende regnskapsår. Når vedtaket er fattet må det sendes en registermelding til Foretaksregisteret der det informeres om fravalg av revisjon. Selskapene må gjøre en aktiv handling, og må selv være oppmerksomme på gjeldende regler dersom de velger bort revisor.

Hovedkriteriet er at driftsinntekten er under 5 millioner kroner. Tilleggskriteriene om balansesum under 20 millioner kroner og gjennomsnittlig ansatte under 10 årsverk er sikkerhetsventiler for å fange opp selskaper som bør være revisjonspliktige (Prop.51 L, 2010-2011).

2.2 Norskregistrert Utenlands Foretak

«Et NUF er en filial av et utenlands foretak som drives på selvstendig basis i Norge»
(Huneide, Pedersen, Schwencke & Haugen, 2012, s. 18).

Ifølge Huneide et al., 2012, er et NUF regnskapspliktige og skal avlegge årsregnskap etter regnskapsloven § 1-2,1. ledd nr 13. Et NUF har innsendelsesplikt til regnskapsregisteret etter regnskapsloven § 8-2 både for den norske filialen og for det utenlandske foretaket som filialen er en del av. I tillegg har selskapene selvangivelsesplikt og krav om egenligning.

Ifølge skatteloven § 2-3,1. ledd er NUF skattepliktige til Norge for den virksomhet som drives i Norge. Dermed er det stedet der virksomheten drives som er avgjørende for skatteplikten, og ikke hvor foretakets hovedkontor er registrert. NUF skal være registrert i Foretaksregisteret, jfr. foretaksregisterloven § 2-1, 2. ledd (Prop.51 L, 2010-2011).

Det er gunstig å etablere NUF på grunn av liten økonomisk risiko, og at det er enkelt å etablere foretak i utlandet. Ved etablering av en filial i Norge er det ingen egenkapitalkrav (Altinn, 2012).

NUF er ikke revisjonspliktig under grensen på fem millioner revisorloven § 2-1(NOU 2008:12).

Ifølge Proff forvalt, 2013, vil ulike lover og regler gjøre at det vil være forskjeller i søkemuligheter og informasjon om foretak fra de ulike landene. Regnskapsrapportene for aksjeselskap publiseres og kan gi et grunnlag for samarbeid med utenlandske foretak/partnere. Grunndata, foretaksopplysninger og kredittinformasjon kan gi nok dybdeinformasjon til å ta en helhetlig risikovurdering.

3. Revisjonsplikt i andre nordiske land

3.1 Danmark, Sverige og Finland

Vilkår for å kunne velge bort revisor er fastsatt med relativt lave terskelverdier, og har som mål å redusere de administrative byrdene for næringslivet med 25 % (Prop.51 L, 2010-2011). De selskapene som kan velge bort revisor er de aksjeselskapene som defineres som små aksjeselskap i henhold til fastsatte grenser i de forskjellige landene.

Norge har et hovedkriterium om driftsinntekter under 5 millioner, og to tilleggskriterier for å fange opp selskaper som bør være revisjonspliktige. I Danmark kan revisjon fravelges dersom man i to påfølgende år ikke overskrider to av tre fastsatte kriterier. Sverige har unntak fra revisjonsplikt for aksjeselskaper dersom de ikke overskrider to av tre fastsatte terskelverdier (Prop.51 L, 2010-2011).

Revisjonsplikten i Finland ble opphevet der ikke mer enn ett av tre vilkår er overskredet hverken i det sist avsluttede eller det nest siste regnskapsåret (Revisjonslag, 13.04.2007/456; Prop.51 L, 2010-2011).

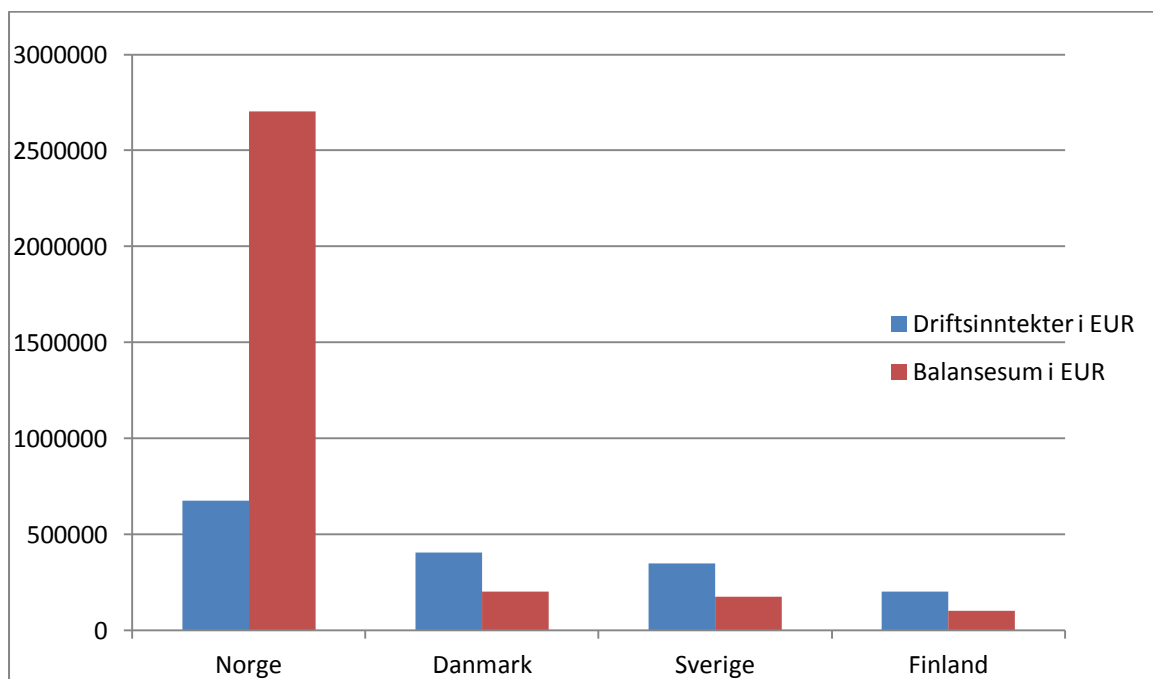
Vi har satt de aktuelle kriteriene for de nordiske landene inn i tabell 3.1, og har omregnet grensebeløpene for driftsinntekter/netto omsetning og balansesum til Euro, se tabell 3.2. Ved hjelp av diagrammet som følger kan vi se hva forskjellen i kriteriene utgjør, se figur 3.1.

	Driftsinntekter/netto omsetning i EØS retten	Balansesum	Ansatte
Norge	5 000 000 NOK	20 000 000 NOK	10 årsverk, gjennomsnittlig ansatte
Danmark	3 000 000 DKK	1 500 000 DKK	12 årsverk, gjennomsnittlig ansatte
Sverige	3 000 000 SEK	1 500 000 SEK	3 ansatte
Finland	200 000 EUR	100 000 EUR	3 ansatte

Tabell:3.1 Kriterier i de nordiske land. (Prop.51 L, 2010-2011).

	Driftsinntekter: EUR	Balansesum: EUR
Norge	675 648	2 702 995
Danmark	404 435	202 217
Sverige	348 929	174 464
Finland	200 000	100 000

Tabell: 3.2 Driftsinntekter og balansesum omregnet til Euro. Laget ut i fra tabell 3.1.

Figur 3.1 Driftsinntekter og balansesum omregnet til Euro. Laget ut i fra tabell 3.2 .

3.2 Generelle erfaringer siste år

Danmark har nå flere års erfaring. I evalueringen av lovendringen er det konkludert med at det er flere feil i regnskapene og selvangivelsene der selskapet har valgt bort revisor enn i de regnskapene som er revidert. Men det er konkludert med at dette ligger innenfor statistisk usikkerhetsintervall. Det er ikke funnet noe som tyder på at endringen i revisjonsplikten har ført til økning i økonomisk kriminalitet (Prop.51 L, 2010-2011).

4. EU og EØS rett

4.1 EU og EØS

EUs fjerde selskapsdirektiv av 2006 definerer hva som ansees som små aksjeselskaper (Prop.51 L, 2010-2011). Unntaket for revisjonsplikt gjelder for selskaper som på balansedagen i to etterfølgende år ikke overstiger to av tre kriterier (ibid).

NUF selskaper kan bruke etableringsretten og etablere aksjeselskap i EØS-området for å omgå norske selskapsrettslige regler om krav til bunden aksjekapital og revisorplikt. Foretakene må aksepteres selv om det bare er aktivitet i filialen i Norge (ibid). Det kan ikke fastsettes restriksjoner som begrenser etableringsretten for NUF. En slik restriksjon kan være innføring av revisjonsplikt for NUF. Å likestille revisjonsplikten for aksjeselskap og NUF kan være lovlig dersom den ikke diskriminerer (ibid).

	Driftsinntekter/netto omsetning i EØS retten	Balansesum	Ansatte
Norge	5 000 000 NOK	20 000 000 NOK	10 årsverk, gjennomsnittlig ansatte
Danmark	3 000 000 DKK	1 500 000 DKK	12 årsverk, gjennomsnittlig ansatte
Sverige	3 000 000 SEK	1 500 000 SEK	3 ansatte
Finland	200 000 EUR	100 000 EUR	3 ansatte
EU	8 800 000 EUR	4 400 000 EUR	50 gj.sn. ansatte

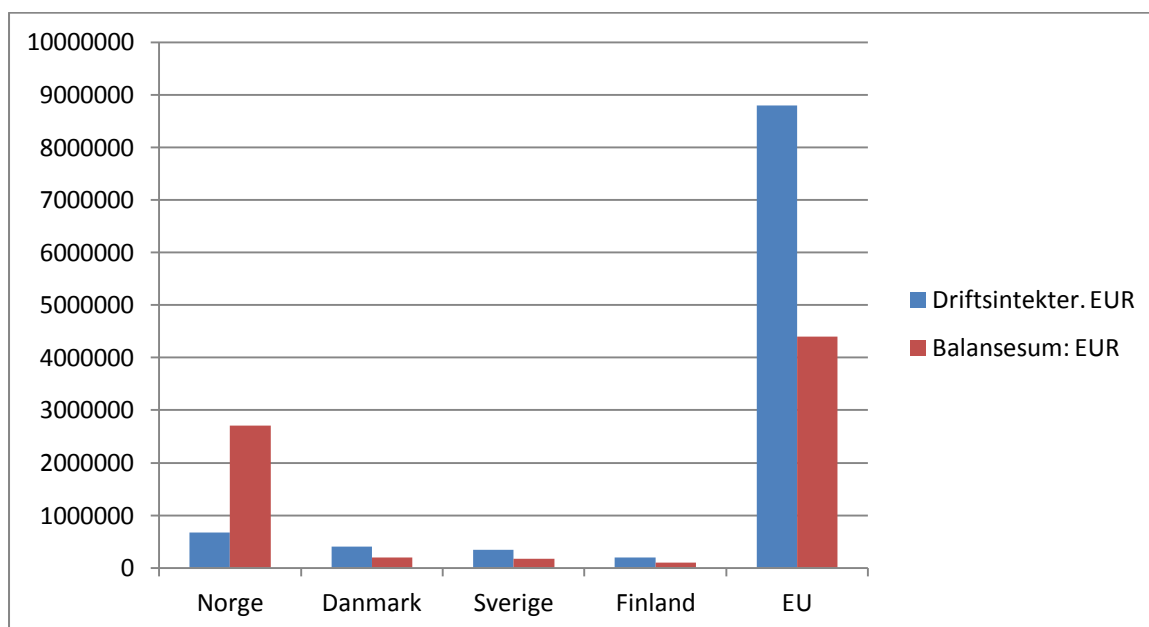
Tabell: 4.1 Kriterier i de nordiske land og for EU. (Prop.51 L, 2010-2011).

I tabell 4.1 har vi tatt med de aktuelle kriteriene for EU-området, og omregner beløpsgrensene for driftsinntekter/netto omsetning og balansesum til EUR i tabell 4.2. Diagrammet som følger viser forskjellen, se figur 4.1.

	Driftsinntekter: EUR	Balansesum: EUR
Norge	675 648	2 702 995
Danmark	404 435	202 217
Sverige	348 929	174 464
Finland	200 000	100 000
EU	8 800 000	4 400 000

Tabell: 4.2 Driftsinntekter og balansesum omregnet til Euro. Laget ut i fra tabell 4.1.

Figur:4.1 Driftsinntekter og balansesum for de nordiske land og EU. Laget ut i fra tabell 4.2.

5. Bakgrunn og vurderinger ved endring av revisorplikten

Punktene tar for seg det som kom fram under høringsrunden i forbindelse med lovendringen (Prop. 51 L, 2010-2011).

5.1 Hensyn til likestilling av AS og NUF

I Norge har vi de siste årene hatt en økning i etablering av selskapsformen NUF.

Det har vært gunstig å etablere NUF-selskap, både på grunn av at de ikke har revisorplikt for små selskap og på grunn av størrelse på innbetalt aksjekapital (1 £ i England) (NOU 2008:12).

Det ble under høringsrunden vurdert å legge revisjonsplikt på små NUF-selskap. En ønskelig konsekvens av dette var at det da ville opprettes færre NUF-selskap. Et spørsmål var om dette kunne gjennomføres da et NUF-selskap ikke er revisjonspliktig etter hjemlandets regler.

Skattedirektoratet fastslo at det å ilegge revisjonsplikt på NUF-selskap ikke var diskriminerende i forhold til EØS-avtalen (Prop. 51 L, 2010-2011).

5.2 Våre naboland

Likhet med våre naboland var ett av punktene som ble diskutert. I Sverige, Danmark og Finland er revisorplikten endret ved at mange aksjeselskap er unntatt fra revisjonsplikt (Prop. 51 L, 2010-2011).

5.3 Økonomisk kriminalitet og skattekontroll

Ifølge Prop. 51 L, (2010-2011), er det en rekke uttalelser for og imot forslaget om lovendringen, at manglende revisjon kan føre til økt økonomisk kriminalitet. At det da er viktig å styrke skatteetatens egen kontrollvirksomhet. Det kan være en fare for økt økonomisk kriminalitet, dersom flere aksjeselskaper velger bort revisjon.

- Revisor har etter hvitvaskingsloven plikt til å melde fra til Økokrim når de finner mistenkelige transaksjoner.
- Revisor skal også varsle politiet ved funn av straffbare forhold.
- Revisor skal si ifra seg revisjonsoppdraget ved funn av vesentlige lovbrudd.
- Revisor kontrollerer de ansattes lønnsinntekt, arbeidsgiveravgift, merverdiavgift og selskapets grunnlag for beskatning.

Det vil da være viktig å styrke skattemyndighetenes ressurser til kontroll. I Norge foretas det færre bokettersyn sammenlignet med andre land. Bortfall av revisorplikt kan føre til at kontrollen av at innbetalinger av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift vil bli lavere. Dette gjelder også kontroll av merverdiavgiften (Prop. 51 L, 2010-2011).

I en dansk undersøkelse kommer det fram at kun 2 % av tilfellene av økonomisk kriminalitet avdekkes på grunnlag av revisjon av selskapene. Norsk undersøkelse viser at det er flest noteopplysninger som korrigeres i forbindelse med revisjon. Det er uttalt at det er skatteetaten selv ved sine bokettersyn som avdekker økonomisk kriminalitet i de fleste tilfellene (ibid).

Økt elektronisk datarapportering til skatteetaten vil kunne bidra til styrket kontroll av innleverte opplysninger. Skattedirektoratet forventer at inngang av skatt og arbeidsgiveravgift vil øke og at kvaliteten på ligningsbehandlingen vil bli bedre. De nye elektroniske løsningene skal gjøre kontrollarbeidet lettere og redusere skatteunndragelser (ibid).

Bruk av autoriserte regnskapsførere er også med på å redusere risikoen for skatteunndragelser i selskapene (ibid).

Skattemyndighetene vil ha adgang til å pålegge revisjon i de selskap der det avdekkes at regelverket ikke er fulgt. I henhold til ligningsloven § 4-15, 3 ledd kan pålegg om revisjon

kun gjøres gjeldende for inntil tre regnskapsår. At det blir pålagt revisjon er ikke ansett som en straff. Selskapet kan i de tilfeller der det er aktuelt straffes for lovbrudd (ibid).

5.4 Kostnader og nytte ved revisorplikt

En del små aksjeselskap eksempelvis eiendomsselskap har så små og enkle regnskap at kostnaden ved å revidere regnskapet ikke kan sies å stå i forhold til den nytte selskapet har av revisjonen (Prop. 51 L, 2010-2011).

5.5 Hensyn til kreditorer og eiere

Kreditorer

Et revidert regnskap vil gi kreditorene et vurderingsgrunnlag om de skal gi kreditt eller ikke. Bankene vil kunne kreve at det legges fram et revidert regnskap, men vil nok i de fleste tilfeller kreve at det stilles personlig sikkerhet likevel. (Prop. 51 L, 2010-2011).

Eiere

Enkelte aksjeeiere kan ha et ønske om at regnskapet er revidert, men i små aksjeselskap er som oftest aksjeeier og ledelsen i selskapet de samme personene. Det forekommer nok oftere at aksjeeiere har ønske om revidert regnskap i selskaper der aksjeeier ikke har noen kontroll med den daglige driften (ibid).

5.6 Internasjonal utvikling

Under høringsrunden mente flere av høringsinstansene at det burde legges vekt på utviklingen i de andre nordiske landene. Dette gjaldt Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Bedriftsforbundet, Norges Autoriserte Regnskapsførers Forening (NARF), Nærings og Handelsdepartementet (NHD), Norges Bondelag, Økonomiforbundet, HSH, Planlegis Group og Småbedriftsforbundet. Også Kredittilsynet, Den norske Revisorforening (DnR), Kredittilsynet, Norsk Økoforum (NØF) og Skattedirektoratet har lagt vekt på internasjonal utvikling, men i mindre grad. (Prop. 51 L, 2010-2011).

Kun Norge og Malta hadde full revisjonsplikt for små selskap innen EU/EØS-området. Det ble påpekt at dette kunne gi konkurranseulempet i forhold til selskap i våre naboland. (ibid).

5.7 Vurderinger for og imot revisjonsplikt

Vurderinger imot revisorplikt

Det var enighet hos departementets medlemmer om at små aksjeselskap og NUF måtte behandles likt. Dette ville da bety at dersom det ikke ble revisjonsfritak for små aksjeselskap måtte det stilles krav til revisjon av NUF-selskap (av samme størrelse).

Departementet mente at det er stor sannsynlighet for at det vil bli opprettet flere AS og færre NUF ved å frita små AS for revisjonsplikt. Dette ble sett på som en ønskelig utvikling. At kostnaden ved revisjon ikke står i forhold til nytten for enkelte små selskap talte for endringen. Ett annet moment var forholdet til våre naboland, at det burde være likhet (Prop. 51 L, 2010-2011).

Vurderinger for revisorplikt

Det er fare for at en endring i regelverket vil føre til en økning i økonomisk kriminalitet. Dette fører til at Skattemyndighetene må øke sin kontrollvirksomhet (ibid).

6. Erfaringer hittil og planer videre innhentet fra Skattedirektoratet

6.1 Status årsskiftet 2011/2012

Vi var i kontakt med underdirektør Arne Kristiansen i Skattedirektoratet i forbindelse med et kurs for skatteoppkreverkontorene. Han holdt et foredrag om Skattedirektoratets riksprosjekt som omhandler transaksjoner mellom nærstående. Ett av temaene i dette foredraget var bortfall av revisorplikten. Kristiansen sendte oss sitt foredragsmateriell på e-post slik at vi kunne bruke det i denne oppgaven, se vedlegg 10. Her finner vi opplysninger fra Skatteetatens egne undersøkelser som viser følgende:

Det var ca. 48 200 små aksjeselskap som hadde valgt bort revisor pr 31.12.11 (vedlegg 10).

36 % av de selskapene som reviderte regnskapet for 2010 og som etter lovendringen hadde anledning til å velge bort revisor for 2011, valgte det (vedlegg 10).

Undersøkelsen viste at andelen av AS som benytter seg av autorisert regnskapsfører har økt etter at lovendringen trådte i kraft (vedlegg 10).

De aksjeselskapene som har god økonomi har i større grad valgt bort revisor enn aksjeselskapene med dårlig økonomi. Det var større fravalg av revisor blant de selskapene som hadde revisjonsmerknader i forbindelse med ulovlige lån, og revisjonsmerknader på grunn av manglende skattetrekk konto. Undersøkelsen viste en tendens til at antall selskap som valgte bort revisor avtok jo større inntekt, balansesum og antall ansatte selskapet hadde (vedlegg 10).

Aksjeselskap som hadde kvinnelig daglig leder valgte bort revisor i større grad enn de som hadde mannlig daglig leder. Selskap med beliggenhet i tettbebygd strøk valgte sjeldnere bort revisor enn selskap med beliggenhet i mer landlige strøk. Selskap med behov for rådgivning fra revisor valgte i større grad å beholde revisor (vedlegg 10).

Ved årsskifte 2011/2012 var det ca. 70 000 aksjeselskap uten revisor (vedlegg 12).

Undersøkelsen viser at i 2012 hadde vi en økningen i nystiftede AS på cirka 58 % mens vi hadde en nedgang av nystiftede NUF med cirka 50 % (vedlegg 12).

I 2012 viste det seg at 66,5 % av nyregistrerte aksjeselskap ikke har revisor (Vedlegg 12).

På landsbasis er det store forskjeller på antallet nyetablerte som velger bort revisor. Skatt Vest er en av de regionene som har færrest nye AS som velger bort revisor. Skatt Nord har flest (vedlegg 12).

Finansdepartementet har konkludert med at Skatteetaten vil øke sin kontrollvirksomhet for å avdekke økonomisk kriminalitet (Prop.51 L, 2010-2011). Skatteetaten foretar nå en undersøkelse av hvilke konsekvenser vi får av lovendringen. Denne skal være ferdig i 2014 (Skatteetatens Analysenytt, 01/2013).

11 514 AS som tidligere har fått revidert årsregnskapet valgt bort revisjon fra og med 2012 (vedlegg 12).

Korrespondanse med Kristiansen, Arne, Skatteetaten ligger som vedlegg 7.

6.2 Status 2012/2013

Status nystiftede AS i 2012 (E-post fra Kristiansen, Arne)

	AS stiftet i 2012	Ikke revisor	%	Ikke revisor og regnskapsfører	%
Hele landet	25041	16999	67,9	6510	26,0
Skatt øst	10106	6933	68,1	3035	30,0
Skatt sør	4771	3348	70,1	1154	24,2
Skatt vest	4982	3162	63,5	1147	23,0
Skatt midt	3060	1979	64,7	626	20,5
Skatt nord	2023	1487	73,5	481	23,8

Tabellen inneholder avvik i forhold til årsstatistikk 2012 fra Foretaksregisteret på grunn av at noen selskap mangler adresse. (Vedlegg 12).

Årsstatistikk for 2012 fra Foretaksregisteret

Det ble etablert 25 614 nye AS i 2012 mens det i 2011 ble registrert 16 249. Vi hadde en økning på 9 365 selskap. Dette var en økning på nesten 58 % (vedlegg 12).

Av de nyregistrerte selskapene i 2012 valgte 17 031 (66,5 %) ikke å ha revisor (vedlegg 12).

Ved utgangen av 2012 hadde vi 73 954 aksjeselskap som valgte ikke å ha revisor, mens ved utgangen av 2011 hadde vi i underkant av 48 000 aksjeselskap uten revisor. Dette var en økning på 25 954 selskap (vedlegg 12).

Etableringen av NUF i 2012 var halvert i forhold til 2011, og antallet NUF har fortsatt å synke. Antall NUF var ved utgangen av 2012 14 570, mens det ved utgangen av 2011 var 17 184. Dette er en nedgang på 2 614 selskap (vedlegg 12).

For 2013 er det (pr 15.03.13) 314 AS som tidligere fikk årsregnskapet revidert som har valgt bort revisor (vedlegg 13).

Totalt (pr 15.03.13) har ca. 80 000 AS valgt bort revisjon (vedlegg 13).

Korrespondanse med Kristiansen, Arne, Skatteetaten ligger som vedlegg 7.

Status nystiftede AS per 15.03.2013 (E-post fra Kristiansen, Arne)

	AS stiftet i 2013	Ikke revisor	%	Ikke revisor og regnskapsfører	%
Hele landet	3920	2764	70,5	1139	29,1
Skatt øst	1598	1146	71,7	514	33,2
Skatt sør	782	557	71,2	190	24,3
Skatt vest	745	493	66,2	226	30,3
Skatt midt	508	341	67,1	118	23,2
Skatt nord	253	194	76,7	59	23,3

(vedlegg 13)

6.3 Hva gjør Skattedirektoratet

Skattedirektoratet vil ha en landsdekkende satsing på vurdering av ”transaksjoner mellom nærstående”. Til dette riksprosjektet er regionene tildelt midler til satsingen som tilsvarer ca. 30 stillinger. Det skal foretas en NUF analyse (vedlegg 10).

I løpet av 2012 er det foretatt kontroller som skal måle regnskapskvalitet og etterlevelse av skattereglene, RA-kontroller i selskap som har beholdt revisor og selskap som har valgt bort revisor (vedlegg 10).

I dette forskningsprosjektet er det planlagt ca. 2000 randomkontroller i løpet av 2012 og 2013. Både materiell og formell regnskapskvalitet blir kontrollert (vedlegg 10).

Korrespondanse med Kristiansen, Arne, Skatteetaten ligger som vedlegg 7.

6.4 Oppsummering

Skattedirektoratets undersøkelser viser at lovendringen har ført til at vi i 2012 har hatt en økning på nystiftede AS med cirka 58 % og en nedgang i nystiftede NUF på cirka 50 %. Konklusjonen er at økningen i AS har gått ut over nyetablering av NUF (vedlegg 12).

Tall mottatt fra Skattedirektoratet viser at pr 15.03.2013 velger 70,5 % av nyetablerte AS ikke å ha revisor. 29,1 % nyetablerte AS velger ikke å ha verken revisor eller regnskapsfører.

Tallene gjelder hele landet (vedlegg 13).

Totalt har ca. 80 000 AS hittil valgt bort revisjon pr 15.03.13 (vedlegg 13).

Undersøkelser viser at mange selskap har valgt bort revisor men at det er en økning i bruken av autorisert regnskapsfører i forhold til før det nye regelverket trådte i kraft (vedlegg 10).

For oss ser det ut som Skattedirektoratet følger denne utviklingen nøye, at det vil bli iverksatt tiltak for å kontrollere om utviklingen vil være negativ for etaten. Det er gjort tiltak for å øke kontrollvirksomheten som for eksempel RA-kontroller.

7. Metode for spørreundersøkelsen

7.1 Metodepresentasjon

Samfunnsvitenskapelig metode er den fremgangsmåten vi bruker for å hente inn data, behandle data, utføre analyse og tolke data. Empirisk forskning dreier seg om tre ting; å arbeide systematisk, være grundig og å oppnå åpenhet omkring temaet. ”Å bruke en metode betyr å følge en bestemt vei mot målet” (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2011, s. 33).

I denne oppgaven har vi gjort en tverrsnittundersøkelse der vi har gjennomført en spørreundersøkelse blant utvalgte AS for en avgrenset periode fra 1. mai 2011 og fram til i dag. Resultatet gir et øyeblikksbilde av effekten av regel endringen i revisorloven (ibid).

For å få tilstrekkelig informasjon fra flere parter har vi valgt å bruke både kvalitativ metode og kvantitativ metode. Vi har valgt å bruke begge metodene for å få et best mulig grunnlag for vår konklusjon av virkningen av regelendringen i den korte perioden fra 1. mai 2011 og frem til i dag.

Kvalitativ metode har vi brukt for å foreta dybdeintervju/samtaler med tre banker, og seks revisorer. Dette har vi gjort ved først å lage et oppsett med spørsmål som vi ønsket å stille til bankene og revisorer. Rekrutering av informanter ble gjort ved at vi ringte og spurte om de var villige til å svare på noen spørsmål i intervju. De var positivt innstilt og vi avtalte tidspunkt. Spørsmålene ble sendt over på e-post slik at de var forberedt når intervjuet skulle gjennomføres. Noen intervju ble gjennomført i møte, andre ble gjennomført over telefon.

Kvantitativ metode har vi brukt ved hjelp av spørreundersøkelse. Vi laget et semistrukturert spørreskjema der svaralternativene var en kombinasjon av avkryssingsalternativer og plass til kommentarer. Vi har brukt svaralternativer på flere variabel nivå. Dikotome variabler har vi brukt for å skille om det er valgt det ene eller andre alternativet, for eksempel todelte svar som ja/nei. Gjensidig utelukkende variabler på nominalnivå har vi brukt der respondenten kan velge flere svar-alternativer som ikke rangeres. Forholdstallsnivå har vi brukt der avstanden mellom verdiene er like, og verdiene har et naturlig nullpunkt, for eksempel der det kan

oppgis en ca. prosentandel. Spørreskjema har vi sendt på e-post til et utvalg på 234 aksjeselskap innen gruppen «små AS». Med «små AS» menes selskaper som kommer innenfor kriteriene for å kunne velge bort revisor.

For å velge ut aksjeselskap som har driftsinntekter/omsetning under 5 millioner kroner har vi brukt lister fra Skatt Vest og Skattedirektoratet. Lister kan fremlegges hvis ønskelig. Vi har gjort bruk av www.purehelp.no www.gulesider.no og www.proff.no for å finne e-post adresse, telefon nummer og kontaktperson. Det var ikke alle aksjeselskapene som hadde lagt e-post adressen ut på nettet, derfor ble det foretatt en god del telefonsamtaler for å presentere oppgaven vår samt innhente e-post adresser å sende spørreundersøkelsen til.

Spørsmålene som vi laget til spørreundersøkelsen ble registrert inn i Google, og sendt til de utvalgte aksjeselskapene. Etter hvert som besvarelsene kom inn kunne vi hente ut rapport for resultatet.

Resultatet vi har hentet ut fra Google er en analyse av fordeling av en egenskap. «82 svar» presenterer resultatet i frekvens, prosent og grafiske figurer som illustrerer resultatet for hvert spørsmål. Vi kan se hvordan enhetene fordeler seg på verdiene på hver enkelt variabel.

Univariate frekvensfordelinger for vår spørreundersøkelse:

Krysstabell	Frekvens	Prosent
Ja, har beholdt revisor	50	61 %
Nei, har valgt bort revisor	32	39 %
Antall respondenter	82	100 %

AS med revisor Firmaets regnskapsfører er?	Frekvens	Prosent
Ja. Autorisert regnskapsfører	31	38 % av totalt antall svar
Nei. Ikke autorisert regnskapsfører	19	23 % av totalt antall svar
Antall respondenter	50	61 % av totalt antall svar

AS uten revisor Firmaets regnskapsansvarlige er?	Frekvens	Prosent
Ja. Autorisert regnskapsfører	22	27 % av totalt antall svar
Nei. Ikke autorisert regnskapsfører	10	12 % av totalt antall svar
Antall respondenter	32	39 % av totalt antall svar

Ved hjelp av bivariat fordeling av de to egenskapene som er fremkommet ovenfor, kan vi gjøre en analyse som viser hvordan observasjonene fordeler seg på kombinasjoner av verdier på de to variablene.

Bivariat fordeling	Har revisor	Har ikke revisor	Totalt
Ja. Autorisert regnskapsfører	Frekvens 31 = 62 %	Frekvens 22 = 69 %	Frekvens 53 = 65 %
Nei. Ikke autorisert regnskapsfører	Frekvens 19 = 38 %	Frekvens 10 = 31 %	Frekvens 29 = 35 %
Antall respondenter	Frekvens 50 = 100%	Frekvens 32 = 100 %	Frekvens 82 = 100 %

For å sammenligne verdiene må vi beregne prosent andeler.

AS som har revisor og autorisert regnskapsfører: $31/50 = 0,62 \%$

AS som ikke har revisor men har autorisert regnskapsfører: $22/32 = 0,6875 = 69 \%$

Tabelltolkning: $62 \% - 69 \% = 7$ prosentpoeng forskjell mellom AS med revisor og autorisert regnskapsfører, og AS uten revisor som har autorisert regnskapsfører. Dette blir vurdert som en ganske liten forskjell.

7.2 Undersøkellesopplegg

Vi har valgt å gjøre en tverrsnittundersøkelse for virkningen av endringen i revisorloven § 2-1, som har skjedd i perioden fra 1. mai 2011 og frem til 23. april 2013. Spørsmålene har vi rettet til «små AS» som kan velge bort revisjon av regnskapet. I undersøkelsen har vi sett på om selskapet er nyetablert, om selskapet har valgt å beholde revisor, eller har valgt ikke å revidere regnskapet. For å velge bort revisor må selskapet gjøre noe aktivt, som å gjøre et vedtak i generalforsamlingen og melde endringen inn til Foretaksregisteret. I tillegg til å undersøke hvor bevisst selskapene har handlet ved lovendringen, har vi sett på variasjoner og sammenhenger, fordeler og ulemper.

Representativt utvalg kan defineres på flere måter. Johannessen et.al. (2011) skriver at et representativt utvalg, er et utvalg som kan representere samtlige enheter (populasjonen). Dette betyr at dersom sammensetningen av våre utvalgte «Små AS» er lik sammensetningen i populasjonen har vi et representativt utvalg. De utvalgte «Små AS» har vi markert på listene fra Skatt Vest og Skattedirektoratet. Ved en kikk på disse listene ser vi at selskapene er trukket ut helt tilfeldig og at det er mange ulike bransjer blant de utvalgte selskapene. Dette betyr at kjennetegnene ved enhetene i utvalget er lik kjennetegnene ved enhetene i populasjonen, og vi kan si at utvalget er representativt for populasjonen. Listene over aksjeselskaper er ikke lagt ved oppgaven av hensyn til anonymiteten, men kan fremskaffes.

Tilfeldig trekking brukes ved utvalg av enheter for å få et representativt utvalg. Da vi har et representativt utvalg kan vi generalisere resultatene fra utvalget til populasjonen (Johannessen et.al., 2011).

Tilfeldig utvalg, ofte nevnt som sannsynlighets utvalg, der det er sannsynlig at den enkelte enhet vil bli trukket ut helt tilfeldig til å delta i utvalget. Da utvalget er gjort ved tilfeldighet og er representativt, kan det gjøres statistiske generaliseringer som for eksempel en hypotesetest (ibid).

Målgruppen vår er aksjeselskap med driftsinntekter/omsetning under 5 millioner og kan kalles populasjonen da den er en avgrenset gruppe som utvalget trekkes tilfeldig fra. Vi har avgrenset og identifisert populasjonen ved å sjekke driftsinntekter/omsetning i

www.purehelp.no og har sortert bort selskaper som kommer inn under finanstilsynet. Vi har gjort et enkelt tilfeldig utvalg direkte fra populasjonen. Dermed fikk vi et bruttoutvalg av respondenter til spørreundersøkelsen utfra listene fra Skatt Vest, Henrik Hommedal, se vedlegg 9. Skatteetaten.no og fra Skattedirektoratet fra Kristiansen, Arne, se vedlegg 8. En god del frafall av respondenter oppdaget vi raskt da vi ringte de aksjeselskapene vi hadde valgt ut til deltakelse. Noen var ikke interessert, andre hadde ikke tid, eller selskapet var ikke i drift. Vi ringte opp igjen til de vi ikke fikk kontakt med i første runde, men selskapene tok ikke telefonen, eller vi kom direkte til telefonsvarer.

Etter bortfall av de selskapene vi ikke fikk kontakt med, eller ikke fikk e-post adressen hos, satt vi igjen med et nettoutvalg som vi sendte spørreundersøkelsen på e-post til. Vi fikk noe mindre respons enn forventet, og valgte derfor å sende ut en purring på spørreundersøkelsen i håp om å få inn noen flere svar.

Purring på spørreundersøkelse ligger som vedlegg 6 til oppgaven.

Vi fikk noen flere svar etter purring, og har fått inn totalt 82 besvarelser fra de 234 aksjeselskapene. Vi velger å bruke disse.

	«Små AS» som kommer innenfor kriteriene
Brutto utvalg (totalt antall AS)	929
Nytt brutto utvalg (sendt e-post til AS)	234
Ikke svart	152
Netto utvalg/Antall svar	82
Svar prosent	$82/234 = 0,350 = 35 \%$
Bortfall prosent	$100 - 35 = 65 \%$

Tabell 7.2 Bruttoutvalg, nettoutvalg, svarprosent og bortfallprosent

7.3 Spørreundersøkelsens pålitelighet

Validitet betyr gyldighet og dreier seg om hvor godt vi måler det vi skal måle. Vi ville finne ut om aksjeselskap som kommer innenfor kriteriene for å benytte fravalgsordningen vedrørende revisjon av regnskapet, faktisk gjør det. Resultatene fra spørreundersøkelsen vil vise hvor godt vi har målt dette med de spørsmålene vi har stilt rundt temaet (Johannessen et al., 2011).

Begrepsvaliditeten i undersøkelsen vår er sammenheng mellom fravalgsordningen vedrørende revisjon av regnskapet og dataene vi har fått inn fra spørreundersøkelsen. Dersom spørsmålene er godt formulert og ikke kan misforstås vil det virke logisk når vi analyserer resultatene (ibid).

Intern validitet dreier seg om hvor vidt spørreundersøkelsen kan påvise årsakssammenhenger, eller ikke, eventuelt om en påvirkning har, eller ikke har, effekt. Vi har stilt spørsmål om hvorfor aksjeselskapene valgte bort revisor eller valgt å ha /beholde revisor, der de kan velge flere svaralternativer. Vi mener å ha satt opp gode svaralternativer som gjør at vi kan stole på årsakssammenhengene, men det kan også være alternative forklaringer som vi ikke har tenkt på da vi laget spørreskjemaet. Vi har utformet svaralternativene slik at konkurrerende forklaringer kan velges, og elimineres ved at svaralternativer som ikke er aktuelle, ikke blir valgt (ibid).

Ekstern validitet for spørreundersøkelsen dreier seg om hvorvidt vi kan generalisere eller overføre resultatene til andre settinger enn den vi har studert. Vi har tidligere i oppgaven (punkt 7.2, 4. avsnitt,) kommet frem til at utvalget vårt er representativt for enhetene i populasjonen (ibid).

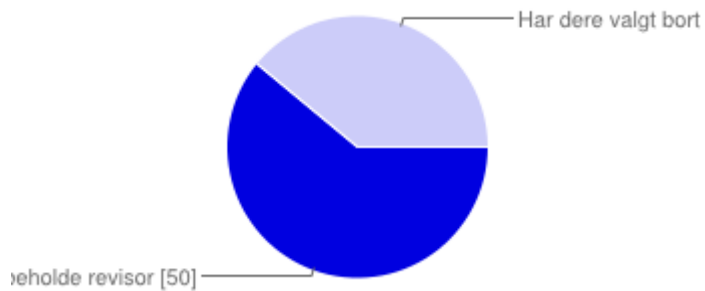
Reliabiliteten forteller hvor pålitelige data fra spørreundersøkelsen er. Vi kan teste reliabiliteten ved å gjøre samme undersøkelse en gang til (test-retest-reliabilitet), eller la flere forskere vurdere dataene (interreliabilitet) (ibid).

7.4 Resultatet av spørreundersøkelsen

Vi har laget et spørreskjema til små AS der vi ønsket svar på om de har valgt å beholde revisor, eller de har valgt bort revisor etter nye regler i revisorloven § 2-1.

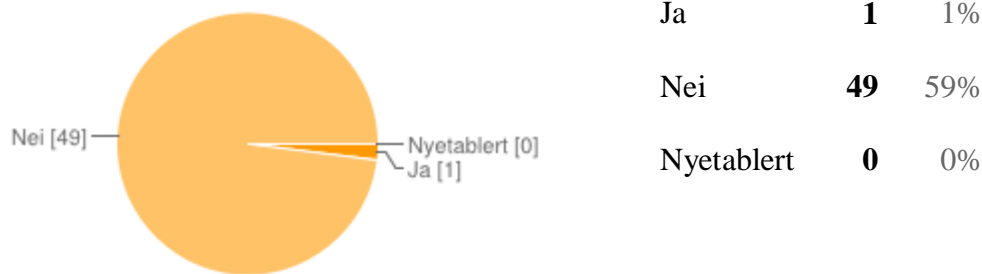
Totalt har vi mottatt 82 svar fra selskapene. Fordelingen er:

Har dere valgt å beholde revisor	50	61%
Har dere valgt bort revisor	32	39%

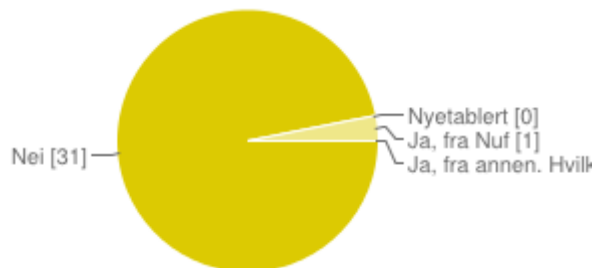
AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

Har du endret selskapsform etter den nye revisorloven § 2-1, 3. ledd, og aksjeloven § 7-6, 1. ledd med omsetning under 5 millioner kroner, balansesum 20 millioner kroner, og 10 årsverk?

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

Har du endret selskapsform etter den nye revisorloven § 2-1, 3. ledd, og aksjeloven § 7-6, 1. ledd med omsetning under 5 millioner kroner, balanse sum 20 millioner kroner, og 10 årsverk?

Nei	31	37%
Nyetablert	0	0%
Ja, fra NUF	1	1%
Ja, fra annen. Hvilken?	0	0%

Svaret viser at hos AS som har beholdt revisor så svarer flere nei til at de har endret selskapsform, hele 59 %. For AS som har valgt bort revisor svarer 37 % nei til endring av selskapsform.

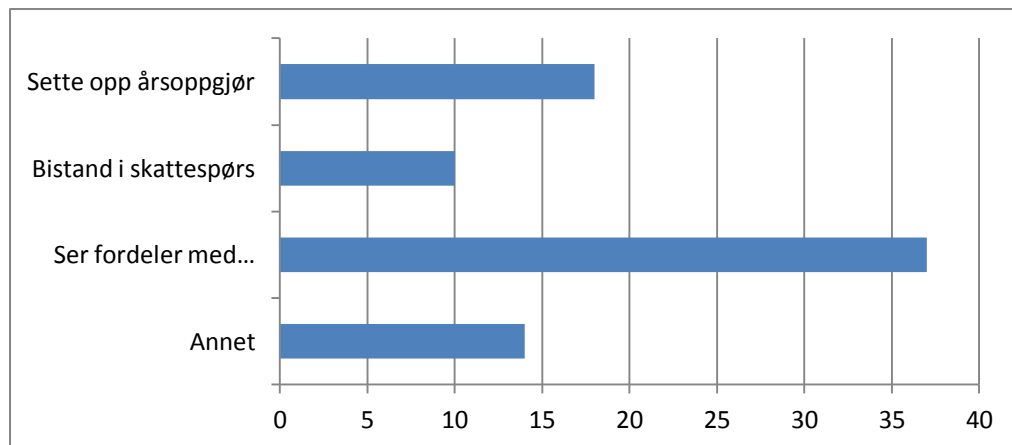
AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

Kommentar for valgt avkrysning

- Ikke endret aksjeform NN.
- Har ikke endret selskapsform.
- Fortsatt AS..
- Så ingen spesiell grunn til å bytte selskapsform.
- Ble anbefalt denne løsningen av tidligere revisor.
- Ingen. Nei.
- Vi vil være et AS.
- Hadde AS før revisorloven trådte i kraft.
- Ingen spesiell.
- Som AS som driver i hovedsak med konsulent tjenester, er det et ganske oversiktlig regnskap å føre.
- Var AS fra før og har ikke endret noen ting.
- Passer på at vi ikke kommer over 5 millioner kroner.
- Drev et NUF foretak fra 2004-2008. Dette omgjorde jeg til et AS.
- Nei det har vi ikke.
- Ingen endring. Ingen. Ikke nødvendig.
- Ikke endret selskapsform, men valgt bort revisor. Har ikke..

AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

Hva er grunnen til at du har valgt å beholde revisor?

Sette opp årsoppgjør

Bistand i skattespørsmål

Ser fordeler med å ha revisor (oppdatert på regelverk)

Annet

Det er mulig å velge mer enn en avmerkings boks. Den totale prosenten kan derfor bli mer enn 100 %.

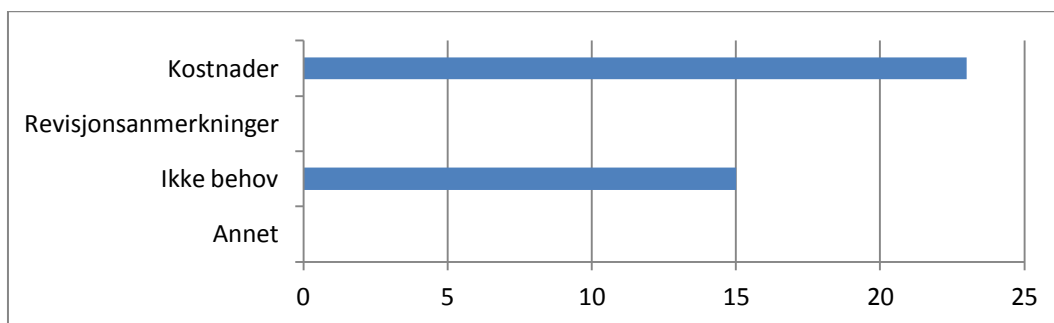
Svaret på 74 % viser tydelig at AS ser fordeler med å beholde revisor. Annen rådgivning som også ses på som viktig er samlet svarprosent på 84 %.

Eventuelt kommentar fra selskapene

- Synes det er greit å ha revisor som støttespiller.
- Viktig med ekstern kontroll, underslag, kontroll at regler blir fulgt etc.
- Banker og offentlige støtteordninger (innovasjon Norge) krever revisor.
- Trenger revisor til andre gjøremål enn årsoppgjør.
- Vi er en del av konsern og må derfor ha revisor
- Speiler ryddighet og ikke minst seriøsitet med tanke på omverden; kunder, leverandører og myndighetene.
- Med mye regelverk som endrer seg hele tiden er det greit å ha revisor.
- Er del av en større kjede og har derfor revisor som gjennomgår alle avdelinger.
- Mindre risiko for ettersyn..

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte med revisor.

Hva er grunnen til at du har valgt bort revisor?

Kostnader	23	72%
Revisjonsanmerkninger	0	0%
Ikke behov	15	47%
Annet	0	0%

Det er mulig å velge mer enn én avmerkings boks. Den totale prosenten kan derfor bli mer enn 100 %.

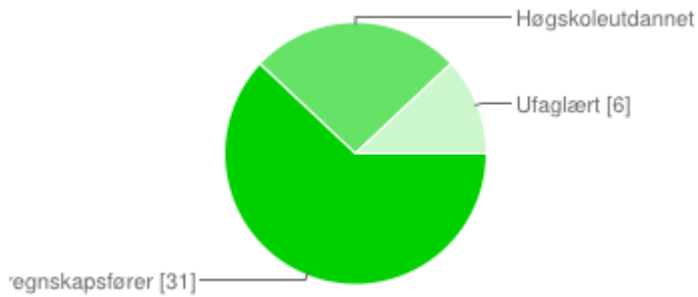
Som ventet ser vi at hele 72 % av AS har oppgitt kostnaden som avgjørende for å velge bort revisor. 47 % ser ikke behovet for revisor.

Eventuelt kommentar fra selskapene

- Ønsker rett og slett ikke de nødvendige kostnadene ved at en revisor tar 15 000 + for en underskrift.
- Kostnadene var den egentlige grunnen, men etter bortfall av revisor ble plutselig regnskapsføreren mye dyrere.
- Satt igjen med et inntrykk om at den revisjonen som ble utført var gjort på veldig kort tid, og alltid med utsatt frist (sist prioritert grunnet størrelsen på AS).
- Har veldig flinke regnskapsførere, og mener det er tilstrekkelig for oss.
- Lite eiendomsselskap. Bare husleie inntekter.

AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

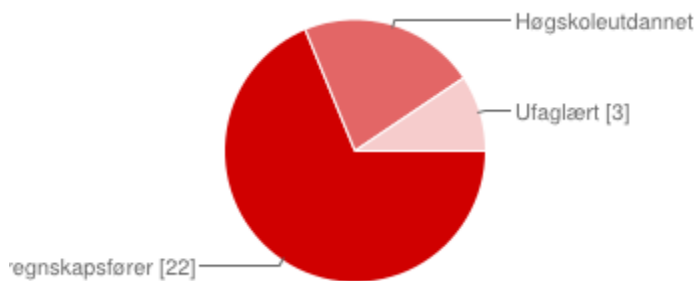
Firmaets regnskapsfører er?

Autorisert regnskapsfører	31	37%
Høgskoleutdannet	13	15%
Ufaglært	6	7%

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

Firmaets regnskapsansvarlig er?

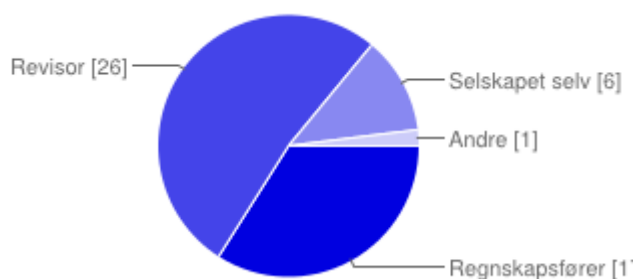

Autorisert regnskapsfører	22	26%
Høgskoleutdannet	7	8%
Ufaglært	3	4%

Svarprosent samlet viser at AS som har beholdt revisor har 52 % Autorisert regnskapsfører og Høgskoleutdannet, men hos AS uten revisor er svarprosenten 34 %. Som forventet er Ufaglært prosenten lav hos begge.

AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

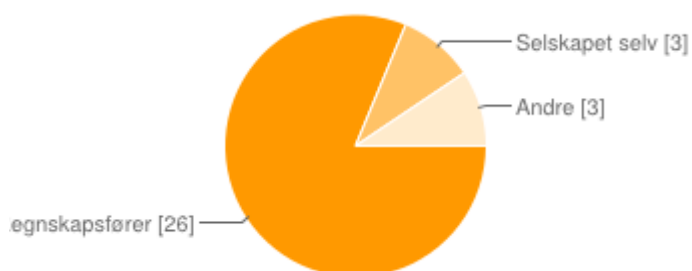
Hvem setter opp årsoppgjøret?

Regnskapsfører	17	20%
Revisor	26	31%
Selskapet selv	6	7%
Andre	1	1%

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

Hvem setter opp årsoppgjøret?

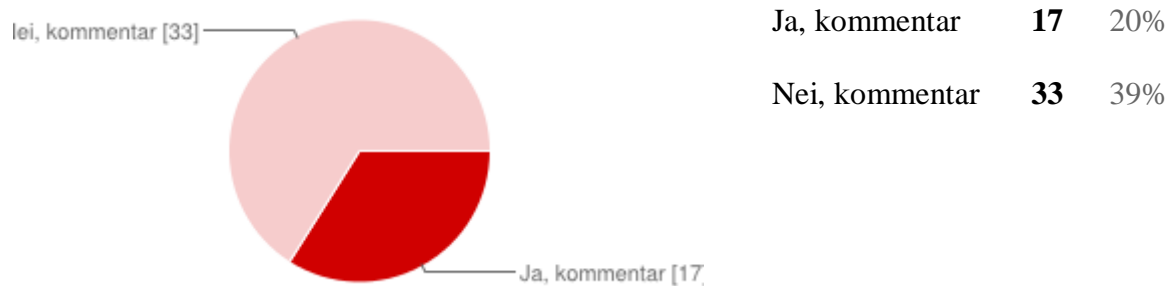

Regnskapsfører	26	31%
Selskapet selv	3	4%
Andre	3	4%

Svaret en ser fra AS som har valgt å beholde revisor er opplagt at revisor er høyest med 31 % på hvem som setter opp årsoppgjør, mot 20 % på regnskapsfører. Det er naturlig at det er regnskapsfører som setter opp årsoppgjøret hos AS uten revisor, høy skår med 26 % og lav skår med 3 % på selskapet selv og andre.

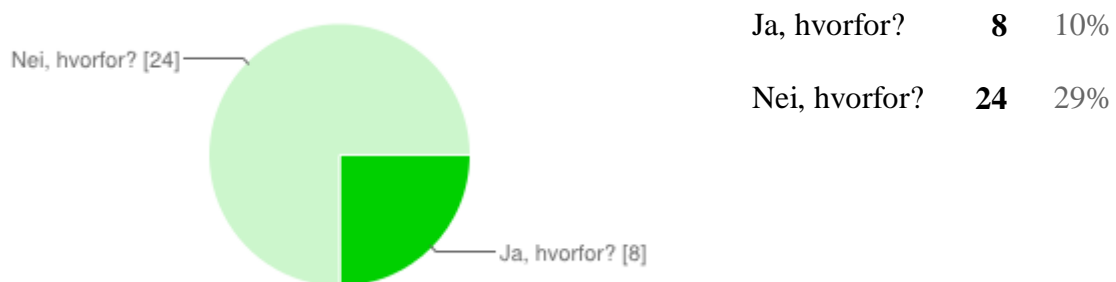
AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

Vurderer du på et senere tidspunkt å velge bort revisor?

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

Vurderer du på et senere tidspunkt å velge revisor?

Svaret på 39 % viser at AS som har valgt å beholde revisor ikke vurderer å si opp avtalen med revisor. Likedan er det med AS som har valgt bort revisor, 29 % ønsker ikke å velge revisor på et senere tidspunkt.

AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

(Vurderer du på et senere tidspunkt å velge revisor?)

Kommentar for valgt avkrysning.

- På grunn av at selskapet fører regnskapet selv, er det nyttig å ha noen som kontrollerer at det er blitt riktig.
- Vurderer år for år.
- Nei, synes det er komfortabelt med en utenforstående i forhold til firmaets drift..
- Har ingen planer om dette nå.
- Ønsker sikkerhet for at min virksomhet driver innenfor lover og regler og revisor tror jeg bør bidra med råd og veiledning i så måte.
- Som sagt jeg driver virksomheten revisor sørger for å avlaste meg på områder som har med regnskap å gjøre og gir meg trygghet for..

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

(Vurderer du på et senere tidspunkt å velge bort revisor?)

Kommentar for valgt avkrysning.

- Jeg driver et lite firma med en forholdsvis lav omsetning og derfor få bilag.
- Å ha en revisor som skal kontrollere et så lite og oversiktlig regnskap virker å være en smule «over kill».
- Kjempet fornøyd med regnskapskontoret, de fikser alt.
- Revisor vil derfor for oss bare være en ekstrakostnad.
- På grunn av økt omsetning.
- Føler at regnskapsfører har nok kompetanse.
- Kun hvis økt/mer kompleks virksomhet eller lov-/andres relevante krav.
- Ser ingen grunn til dette da ikke omsetningen skulle skyte i været.
- Har ikke ønske om det. Ingen.
- Omsetning passerer 5 millioner i 2013. Om selskapet blir stort må vi ha revisor.

AS som har valgt å **beholde** revisor. Nyetablerte med revisor.

Hvilke andre synspunkt/kommentarer var aktuelle for deres AS i vurderingen om selskapet skulle velge å revidere regnskapet, eller ikke?

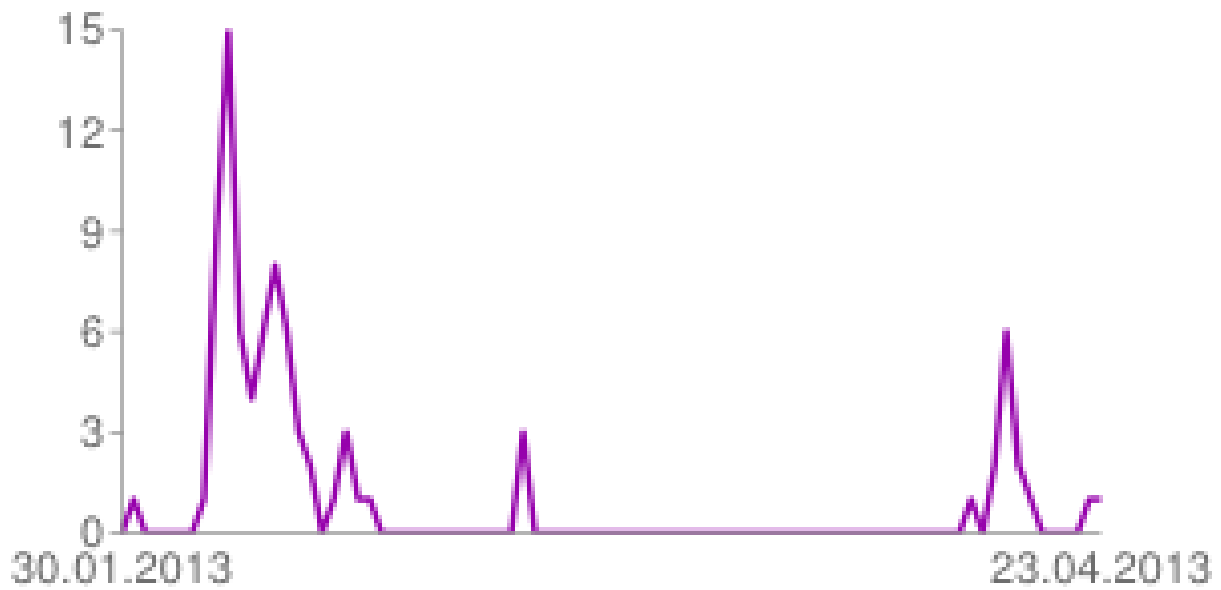
- Samme svar som forrige spørsmål.
- Vet ikke
- Greit å ha ryddig forhold i økonomi og skatt.
- Prinsippet «led meg ikke inn i fristelse», selv om man eier 100 %, så er det viktig at noen ser eieren i kortet på en mest mulig objektiv måte.
- Føler at ved bruk av revisor er det mindre sjanse for å få bokettersyn.
- Revisor er ikke så veldig glad i små selskaper.
- De liker å kritisere og diskutere, og dette koster like mye for ett selskap som omsetter for kr 2 000 000 som kr 50 000 000.
- Ønsker om ekstern kontroll av regnskap og rutiner.
- At revisor hadde «tyngde nok» og kunnskaper nok til å beholde revisor.

AS som har valgt **bort** revisor. Nyetablerte uten revisor.

Hvilke andre synspunkt/kommentarer var aktuelle for deres As i vurderingen om selskapet skulle velge å revidere regnskapet, eller ikke?

- Hele begrunnelsen for å velge bort revisor er basert på kostnaden med revisjonen.
- Nei. Ingen. Ingen andre synspunkter.
- Kost/nytte, samt egen kompetanse.
- Har ikke tenkt på dette. Vi er kun to ansatte.
- Håpte på reduserte kostnader, noe som ikke stemte. Ingen.
- Kun kostnads besparelse. Kun kostnader. Ingen spesielle – lav omsetning under en million gjorde at kostnader med revisor var det eneste som betydde noe i denne sammenheng.
- Kompleksiteten av vårt AS.
- Revisor jobber kun for Jens ikke for meg som har Firma.
- Ingen, kun kostnader. Regnskapsfører leverer så bra regnskap at revisor er ikke nødvendig.
- Bruker regnskapsfører.

Antall svar per dag

Den 30.01.2013 sendte vi først spørreskjemaet til et AS på e-post for å teste om alt fungerte. De resterende e-postene ble sendt i februar og mars. Purringer ble sendt ut i april. Vi mottok 70 svar på første henvendelse, og fikk 12 svar til etter at vi sendte ut purring.

7.5 Hypotesetest

Vi har benyttet oss av en hypotesetest (tosidig U-test), for å finne ut om det er en signifikant forskjell mellom AS som har valgt bort revisor men som har regnskapsfører, og AS som har beholdt revisor og i tillegg har regnskapsfører.

Vi setter opp nullhypotesen:

H_0 : Andelen AS u/revisor men m/regnskapsfører = Andelen AS m/revisor m/ regnskapsfører.

$$P_1 = P_2$$

Den alternative hypotesen:

H_A : Andelen AS u/revisor men m/regnskapsfører $\neq$ Andelen AS m/revisor m/ regnskapsfører.

$$P_1 \neq P_2$$

Undersøkelsen viser:	AS u/revisor (P1)	AS m/revisor (P2)
Ja, har autorisert regnskapsfører	22	31
Nei, har ikke autorisert regnskapsfører	10	19
Totalt (82)	32	50

Vi tester hypotesen:

H_0 : $p_1 = p_2$ Det er ingen forskjell mellom utvalgene.

H_A : $p_1 \neq p_2$ Det er forskjell mellom utvalgene.

Utreget 2 proporsjonal Z-test på kalkulator:

$$Z = 0,6236$$

$$p = 0,2664$$

$$\hat{p}_1 = 0,6875$$

$$\hat{p}_2 = 0,62$$

$$\hat{p} = 0,6463$$

$$U = \frac{\hat{p}_1 - \hat{p}_2}{\sqrt{(1/n_1 + 1/n_2) \hat{p} (1 - \hat{p})}} = \frac{0,6875 - 0,62}{\sqrt{(0,03125 + 0,02) 0,6463 (0,3537)}} =$$

$$\frac{0,0675}{\sqrt{0,0117155}} = \frac{0,0675}{0,108283} = 0,6236$$

Eller: $U = \frac{\hat{p}_1 - \hat{p}_2}{\sqrt{\hat{p}(1 - \hat{p}) + \hat{p}^*(1 - \hat{p}^*)}} =$

$$U = \frac{0,6875 - 0,62}{\sqrt{\frac{0,6463(1-0,6463)}{32} + \frac{0,6463(1-0,6463)}{50}}} = \frac{0,0675}{0,108238} = 0,6236$$

Vi finner α i tabell 5 (Ubøe, 2012).

Vi bruker 5 % signifikansnivå og finner at $Z_{\alpha/2} = 1,96$

H_0 beholdes fordi $U < Z_{\alpha/2} = 0,6236 < 1,96$.

P verdi er $0,2664 > 0,05$ det medfører at vi beholder nullhypotesen.

Vi beholder nullhypotesen. Andelen AS u/revisor som har regnskapsfører = andelen AS som har både revisor og regnskapsfører.

Testen viser dermed at det er lik sannsynlighet for at et selskap som har valgt bort revisor velger å ha regnskapsfører, som sannsynligheten for at et selskap som har revisor velger også å ha regnskapsfører.

8. Resultatbeskrivelse

8.1 Innledning

Vi vil ta for oss resultatene av vår egen og Skatteetatens forskning. Til slutt vil vi komme med en egen konklusjon.

8.2 Oppsummering av spørreundersøkelsen

Vi har mottatt svar fra 82 aksjeselskap. Av disse er det 50 selskap som har valgt å beholde revisor og 32 selskap som har valgt bort revisor.

Kommentar som er fremkommet i forbindelse med spørreundersøkelsen:

Grunner for å beholde revisor.

Greit med revisor som støttespiller.

Viktig med ekstern kontroll.

Banker og offentlige støtteordninger krever revisor.

Speiler ryddighet, seriøsitet overfor kunder, leverandører og myndighetene.

Revisor er kjent med gjeldende regelverk. Et regelverk som endrer seg hele tiden.

Større sikkerhet for å få med aktuelle fradrag, dermed skattebesparelse.

Mindre risiko for ettersyn.

Ønsker ryddige forhold.

Grunner for å velge bort revisor.

Ønsker ikke de unødvendige kostnadene.

Har flink regnskapsfører, regner med at regnskapsfører er like oppdatert når det gjelder fradrag.

Har et lite eiendomsselskap.

Har bare husleieinntekter.

Har bare et lite regnskap, «overkill» med revisor.

I følge svar på spørsmål til revisorer og resultater fra undersøkelser foretatt av Skatteetaten er det mange små selskap og ofte eiendomsselskap, som har valgt bort revisor. Dette samsvarer med de svarene som er gitt i vår spørreundersøkelse. Vi ser av kommentarene at det er i hovedsak små selskap som har valgt bort revisor. De som synes de har lite utbytte av å revidere regnskapet.

Større mer komplekse selskap ser flere fordeler med å beholde revisor. De ønsker revisor som støttespiller og ønsker å være sikker på at de får de fradragene de skal. Det er skattebesparende å ha revisor.

Det kommer også fram at selskapene synes det er viktig med en autorisert regnskapsfører, som vår hypotesetest viser (punkt 7.5). Det er ikke noen signifikant forskjell mellom AS m/revisor og AS u/revisor når det gjelder å benytte seg av ekstern regnskapsfører.

8.3 Samtaler med revisorer

For å få innblikk i hvilke erfaringer revisjonsselskaper har i forbindelse med den nye revisorloven, tok vi kontakt med 6 revisjonskontorer og ba om å få sende dem et spørreskjema. Vi avtalte at spørsmålene skulle gjennomgås som intervju, og valgte å anonymisere revisorene.

Vi møtte på kontoret til to av revisorene. De andre hadde vi samtale med per telefon. Revisorene var meget positive til henvendelsen og vi fikk inntrykk av at de fleste la ned arbeid i gjennomgangen av spørsmålene vi sendte dem.

Alle selskapene har sett en tendens til at antall kunder som har sluttet i løpet av 2011 og 2012 har økt. Dette er hovedsakelig på grunn av at de har valgt bort revisor.

Hos en av revisorene hadde 25 % av den totale kundemassen valgt bort revisor.

En annen sa at av de totale kundene var 35 % potensielle og av disse hadde 22 % valgt bort revisor i 2012.

Hos en av revisorene hadde 27 % av total kundemasse valgt bort revisor. Halvparten av disse vil fremdeles ha hjelp til årsoppgjøret.

På vårt spørsmål om det var noen av de selskapene som har valgt bort revisor som ikke burde gjort det, var et svar at det bare var noen få.

Et annet revisorfirma mente at det var både og, at det alltid er noen som ikke burde valgt bort revisor.

Alle revisorene syntes at det var greit at små foretak og eiendomsselskap valgte bort revisor.

Det ble påpekt at det ikke var noe problem dersom de har en «oppegående» regnskapsfører.

Et av revisjonskontorene mente at ca. 30 % av de som hadde valgt bort revisor ikke burde gjort det. Når det gjelder de små selskap med enkle regnskap er det greit at de velger bort revisjon. Det ble uttalt at det var greit med fravalg av revisor når selskapet har en bra regnskapsfører, men at det kan være stor variasjon blant regnskapsførere.

Et annet selskap mente at bare noen få, ca. 2-3 av selskapene ikke burde gjort det.

Om årsaken til fravalg av revisor var svaret fra alle at det hovedsakelig var kostnadsbesparing.

To av revisorene mente at det var noen få som har valgt bort revisor på grunn av revisjonsmerknader.

Det som kjennetegner de selskapene som har valgt bort revisor er at de er små selskap, eiendomsselskap og enmannsfirma/konsulenter.

Revisorfirmaene ser at det er en tendens til økning, og i hvert fall ingen nedgang i andre konsulenttjenester. Mange ønsker fremdeles hjelp til årsoppgjøret. Det merkes en økning i selskap som trenger hjelp i etableringsfasen til å sette opp åpningsbalanse, men det er veldig få av disse nyetablerte som velger revisjon.

I henhold til ligningsloven § 4-15, merverdiavgiftsloven § 15-12 a og skattebetalingsloven § 5-13 b kan skatte- og avgiftsmyndigheten på visse vilkår pålegge AS som ikke følger gjeldende regelverk å måtte ha revisor i et gitt tidsrom på inntil 3 regnskapsår. (Dette gjelder også selskapsformen NUF). Da vi tok opp dette med revisorene, fikk vi tilbakemeldingen at

dette er slike selskap vi ikke vil revidere. Dersom disse selskapene ikke finner revisor som vil revidere regnskapet, vil disse selskapene bli tvangsoppløst.

Spørreskjema til revisorer ligger som vedlegg 5 til oppgaven. Korrespondanse med revisorene per e-post, og utfylte spørreskjema som ble brukt under intervjuene kan fremlegges.

8.4 Samtaler med banker

Vi har hatt intervju med 3 banker der vi fikk informasjon om hvilke erfaringer de hadde gjort seg etter at endringen i revisorloven trådte i kraft. Etter deres ønske har vi valgt å anonymisere bankene, og de blir omtalt som Bank A, Bank B og Bank C.

Semistrukturert intervjuguide er brukt. Bankene ble kontaktet per telefon, og det ble avtalt intervju på deres kontor samme dag. Spørreskjema ble sendt på e-post slik at de skulle få tid til å forberede seg. Det ble brukt båndopptaker under intervjuene og stikkord ble notert underveis. Vi møtte to representanter fra hver bank som arbeidet på bedriftsmarkedet. De var godt forberedt, engasjerte positive og delte villig sine erfaringer.

Vurderinger lagt til grunn ved lån til AS

Det ble spurt om hvilke vurderinger de har lagt til grunn ved lån til AS. Vi nevnte alternativene revidert regnskap, aksjekapitalens størrelse, at det blir stilt sikkerhet, krav til egenkapitalprosent. Samtlige banker legger alle alternativene til grunn.

Revidert regnskap

Bankene ser på regnskapet og erfaring innen den aktuelle bransjen. De ser på personen, personligheten og vurderer lånesøknaden med hensyn til eiere, styret, ledelse og selskapsstruktur. Fremtidig kontantstrøm, kundens netto kontantstrøm må være sannsynliggjort. Selskapet må ha overskudd til å betjene lån, og en plan for tilbakebetaling. Ved lån til kjøp av eiendom for utleie vurderes fremtidig leieinntekter, tidsperspektiv på leiekontrakten og om leiekontrakten er god.

Bank C krever i mange tilfeller revidert regnskap. Størrelsen på selskapet, kompleksiteten i selskapet, krav til varelager og verdier i forhold til sikkerheter. Dersom banken skal gi lån til et selskap som ikke har revisor, må selskapet gjøre det klart at de kan stå på egne bein.

Aksjekapitalens størrelse

Aksjekapitalen vektlegges ikke i bankene.

Stilt sikkerhet

Bankene ser på formålet låntaker har, hva selskapet skal kjøpe inn og om eiendomsselskap har seriøse leietakere. Ved oppstart av et nytt foretak ser Bank A på om de har drevet foretak før, om de har relevant bakgrunn innen bransjen, om de har vært konkurs, og hvordan foretaket ble drevet. Avgjørende faktorer for innvilgelse av lån er skjønn, regnskapstall, personen, utlegg i varelager, driftstilbehør, kundefordringer eller i bolig. En dyktig regnskapsfører er viktig dersom selskapet ikke har revisor.

Bank B sier det er viktig at selskapet driver en lovlydig og miljøvennlig virksomhet uten store forurensninger. Arbeidstillatelse, Helse Miljø og Sikkerhet, og at selskapet ivaretar regelverket er også viktige faktorer.

Erfaringen til Bank C er at de som tidligere startet NUF selskap, starter nå gjerne et AS uten revisor. Banken krever ofte kausjonist eller at eieren signerer personlig for lån. I enkelte tilfeller krever Bank C at kausjonisten må skrive under på et frarådingsbrev fra å ta opp lån som kausjonistansvarlig når det ikke er liv laget.

Krav til egenkapitalprosent

Bankene bruker regnskapet for å vurdere nøkkeltall, og den totale egenkapitalen er viktig.

Bank C stiller krav til egenkapital avhengig av hvilken næring det gjelder. I klesbransjen er egenkapitalkravet 40 prosent. I restaurantbransjen er egenkapitalkravet 100 prosent. Et eiendomsselskap må ha 20-30 prosent egenkapital. I industrinæring er egenkapitalkravet avhengig av hvilken industri det gjelder. Oljeindustrien har høyt krav til egenkapital, og må oppgis til leverandører da selskap blir målt opp mot hverandre.

Kan AS som har valgt bort revisor bli sett på som useriøse?

AS som har valgt bort revisor blir i utgangspunktet ikke sett på som useriøse av Bank A. Det spørs på kompleksiteten og om de har autorisert regnskapsfører. Banken har ikke beløpsgrense for å gi lån uten revisor. Bankene i Haugesund håndterer dette forskjellig.

I Bank B har de sagt at generelt hvis myndighetene har bestemt at det er lovlig ikke å ha revisor så er det greit. Da stiller de ansatte i banken ikke spørsmål ved det. At de ikke har revisor har ikke noe å si. Det vil ikke si at de ser på de som useriøse, da må det være andre forhold som spiller inn.

I Bank C spør de hva formålet er, og hvorfor kunden har valgt bort revisor. De stiller spørsmål om regnskaps erfaring, avskrivninger, regnskapsforståelse, og vurdering av varelageret. Det kan være dyrt å velge bort revisor, fordi den kostnaden som spares på revisorhonorar må isteden betales til banken i form av høyere rente, som følge av økt risiko. De ville hatt en hel del kontrollspørsmål for å få fram motivet for at de har valgt bort revisor.

Erfaringer bankene har med AS som har valgt bort revisor

Etter Bank A sin erfaring er det de små selskapene som velger bort revisor, fordi de skal spare penger, eller ikke har mulighet til å betale for revisor.

Mangler kort og godt erfaring sier de i Bank B. Endringen i revisorloven gjaldt fra 01.05.2011 og de har ikke sett virkningen av denne enda.

I et eiendomsselskap med enkel kontantstrøm er det ikke en utfordring for Bank C at kunden er uten revisor. Men dersom de allerede har et engasjement med selskapet, kan banken kreve at selskapet skal ha revisor for å få lån, uansett størrelse. Det står i lånedokumentene kunden signerer på at revisor er et krav. Banken bruker skjønn etter hvor komplekst selskapet er.

Stilles det andre krav til AS uten revisor enn AS med revisor

Bank A krever autoriserte regnskapsførere for AS.

I Bank B stiller de ikke andre krav da det ikke er blitt sendt ut signaler om dette.

Bank C har krav til økt sikkerhet. Kostnaden blir høyere på lån til selskap uten revisor på grunn av økt risiko. Bankene kan kreve at selskapet har revisor når de mener det er nødvendig.

Bli regnskapstallene sett på som pålitelige når regnskapet ikke er revidert

Bank A krever autorisert regnskapsfører, og ser om regnskapet er ryddig. Revisorberetning er en trygghet for banken.

Dersom det ikke er andre faktorer som gjør seg gjeldende så ser Bank B på regnskapet som pålitelig. For banken er det godt nok dersom det er personer som har erfaring som fører regnskapet. Det at det ikke er revidert er ikke nok alene til at det er upålitelig.

I Bank C må de selv ta noen vurderinger av personene bak selskapet, regnskapsfører, likviditet, oppfatning og magesfølelse. De ser på engasjementet og hele saken.

Virker bransje, selskapsstruktur, eller at det er valgt regnskapsfører inn ved vurdering

Bransje, selskapsstruktur, eller at det er valgt regnskapsfører påvirker vurdering i Bank A. Selskapsstruktur, jo mer kompleks jo mer usikkerhet. Ved mye usikkerhet i verdiene i regnskapet da kreves revisor. Banken hadde et selskap som ikke trengte revisor, men på grunn av selskapsstrukturen anbefalte de revisor, og selskapet skaffet seg da revisor. I konsern kreves det revisor i Mor selskapet, men ikke Datter.

Bank B liker ikke så godt innviklet selskapsstruktur selv om det gjelder små selskap, og har veldig liten erfaring med konsern, Mor, Datter og ikke minst Søster. De synes det er flott når selskapenes regnskaper er reviderte. Banken har ikke hatt noen saker av denne art så dette har ikke vært på dagsorden. Det teller positivt ved vurdering at regnskapet er satt opp av en god regnskapsfører. De hører, ser og danner seg et inntrykk. Regnskapsfører driver god rådgivning og kontroll uten at Bank B kan sette seg til kontroll over det. Dette er enda viktigere når kunden ikke har revisor. Banken følger loven, de har ikke satt beløpsgrense.

Bank C vektlegger selskapsstrukturen i sine vurderinger. En enkel selskapsstruktur er for eksempel et eiendomsselskap med en enkel kontantstrøm. I restaurantbransjen der 9 av 10 restauranter går konkurs må banken forholde deg til tallene. Banken ser på hvilke verdier som

ligger i selskapet. Noen bransjer er mer ryddige enn andre, og selskapene har forskjellig behov for regnskapsfører. Noen bruker regnskapsfører til alt økonomi og personlige formål i selskapet. Bank C vurderer sak for sak.

Synspunkter i forbindelse med lovendringen (ny revisorlov)

I Bank A har de både positive og negative synspunkter i forbindelse med endringen i revisorloven. I utgangspunktet pålegger banken ikke selskapene til å ha revisor, men enkelte blir pålagt å ha revisor. Banken får ikke beskjed fra eksisterende selskap om opphør av revisor. Det er først når kunder søker lån at banken stiller krav om at de må ha revisor. Selskapene godtar det og ser også etter hvert at behovet er der.

Bank B har ingen synspunkter, de forholder seg til regelverket og det som er vedtatt.

Bank C vurderer sak for sak. De har ikke en grense på lån over 2 000 000 kroner som tilsier at en skal ha revisor. Banken var komfortabel med 100 000 kroner i egenkapital for å starte et AS, men det er ikke sikkert at det var til det beste for kundene. Treskel for å starte et aksjeselskap der egenkapitalen nå er 30 000 kroner er ikke bare positivt.

Bank C vet hvilken bransje det er når kunden spør om lån, og forlanger derfor ikke en undersøkelse, de ber heller ikke om en stor SWOT analyse.

Blir selskap med tilsvarende balansetall/resultat behandlet forskjellig på grunnlag av om regnskapet er revidert eller ikke

I Bank A vurderer de søknad om lån etter skjønn, varighet av kundeforhold og erfaring. Banken tar takst, pant i eiendom, kundefordringer, varelager og driftsmidler. Revidert regnskap er viktig fordi revisor i revisjonen kontrollerer at vareopptelling er foretatt, og at ukurante varer er registrert. Ved opprettelse av bankkonto må banken ha kopi av stiftelsesdokumentet.

Bank B har ingen kommentar til dette, de har ingen praksis og ingen erfaring med dette, de forholder seg til lovverket.

Bank C vurderer etter skjønn for selskap uten revisor. De spør seg selv om de kan lene seg på den sikkerhet de har. Det kan føre til økt kostnad/pris og sikkerhet for de som ikke har revisor på grunn av at renten blir høyere ved større usikkerhet.

Ved søknad om lån uten revidert regnskap, ville Bank C vurdert om de kjenner til selskapet, om regnskapet var revidert, og selskapets egenkapital. De vurderer etter magefølelsen, tillit til personen/personene. Det er andre sine penger de låner ut, og det er det viktig å informere lånesøkerne om det, fordi det setter ting i perspektiv.

Spørsmål for samtaler med bankene ligger som vedlegg 3 til oppgaven. Notater kan fremlegges hvis ønskelig.

8.5 Resultater fra RA-kontroller som er utført i 2012

Skatteetaten i samarbeid med SKO foretok 1329 RA-kontroller eller random audit- kontroller i løpet av høsten 2012, se vedlegg 11. Kontrollen tok for seg regnskapene for 2009, 2010 og 2011. Det var kun i 2011 det var anledning til å velge bort revisor. Kontrollene har ikke avdekket vesentlige endringer i de forskjellige årene. Svakheter som er avdekket er ikke avhengige av om selskapet har revisor eller ikke (vedlegg 11).

RA-kontrollene avdekker at 32 % av de kontrollerte selskapene fører regnskapet selv, og 11 % setter opp årsoppgjøret selv. 93 % bruker standard regnskapsprogram. 14 % har brudd på grunnleggende bokføringsprinsipper, 10 % dokumenterer ikke vesentlige balanseposter (vedlegg 11).

Videre avdekker kontrollene at 23 % mangler noteopplysninger om ytelser til daglig leder, at 10 % ikke har stilt sikkerhet i forbindelse med lån til nærstående og at det er 2,5 % som har gitt lån til nærstående. 4 % av lånene er i strid med aksjeloven (vedlegg 11).

15 % av selskapene har kapitalgjenstander som benyttes av aksjonær, og 24 % av disse har ikke systemer som sikrer riktig beskatning. 6 % leier ut formuesobjekt til selskapet som for eksempel utleie av egen eiendom til kontor. 30 % av disse har ikke dokumentert

prisfastsettelsen. Det er avdekket svakheter i forbindelse med fakturering av kjøp og salg av varer og tjenester, mangler i forbindelse med uttak av varer og tjenester.

56 % har utstedt fakturaer, av disse er det svakheter ved 15 %. 10 % har svakheter i forbindelse med inngående fakturaer. 3 % har gjort uttak av varer og tjenester, av disse har 25 % mangler i forbindelse med dokumentasjon (vedlegg 11).

16 % av de kontrollerte har reise- og oppholdsutgifter. Av disse mangler 28 % formålet med reisen og 17 % mangler hvem som har deltatt (vedlegg 11).

6 % har bevertningsutgifter, 41 % har ikke angitt hvem som har deltatt og 37 % har ikke angitt formålet med bevertningen (vedlegg 11).

Oppsummering av resultater fra RA-kontroller

Da det ikke er noen stor endring mellom de forskjellige årene, stilles det spørsmål om hvor revisor var i 2009 og 2010. Det er størst sannsynlighet for å finne mangler i forbindelse med lån, reiseregninger og formuesgoder (vedlegg 11).

Denne kontrollen er gjennomført på et tidlig tidspunkt. De var ikke så mange som rakk å velge bort revisor så tidlig at det også gjaldt 2011. Så spørsmålet som dukker opp er: "Hvordan vil dette se ut om noen år, for eksempel i 2015? Hvordan blir de nye selskapene uten "oppdragelse"?" (vedlegg 11).

Skatteetaten stiller spørsmål om regnskapsprodusentene kan stille med opplegg som gir god nok sikkerhet for at selskapets rapporteringer blir riktige og om de kan tro på det som legges fram. Et nytt spørsmål som dukker opp er da bruk av virkemidler (vedlegg 11).

Skatteetaten har lyst ut en anbudskonkurranse for å foreta en evaluering av unntaket av revisorplikten. De ønsker informasjon om kjennetegn ved de selskap som velger bort revisor og hvilke samfunnsmessige virkninger vi ser (vedlegg 11).

Korrespondanse med Kristiansen, Arne, Skatteetaten ligger som vedlegg 7.

8.6 Konklusjon

Spørreundersøkelse

I forbindelse med spørreundersøkelsen finner vi ut at det er mange små aksjeselskap herunder eiendomsselskap, selskap med få bilag som har valgt bort revisor. For disse selskapene uten store inntekter er revisjonskostnadene en stor belastning og føles unødvendige.

Mange mener at de har like god hjelp av regnskapsfører, mens andre med litt mer kompliserte regnskap ser nytten av å ha revisor.

Hypotesetest

Testen viser at det ikke er signifikant forskjell mellom AS m/revisor og AS u/revisor i forbindelse med benyttelse av autorisert regnskapsfører.

Samtaler med revisorer

Under samtaler med revisorer har vi fått opplyst at det helst er små foretak og eiendomsselskap som har valgt bort revisor. De oppgir også at det er for å spare kostnader de fleste velger bort revisor. Revisorene mener også at det er bare noen få av de som har valgt bort revisor som ikke burde gjort det. De fleste beholder revisor til å sette opp årsregnskapet. Det ble uttalt at det var greit å velge bort revisor for de som har en bra regnskapsfører.

Samtaler med banker

Bankene krever i mange tilfeller reviderte regnskap. De må ha tiltro til selskapene for ikke å kreve at regnskapene er revidert. Nå er det flere av de som tidligere var NUF som er blitt AS. Det kreves lite kapital for å starte et AS, kun kr 30 000 i aksjekapital. Det kreves oftest at de som låner penger stiller personlig garanti som for eksempel pant i bolig for at de skal få lån. De som har valgt bort revisor blir ikke i utgangspunktet sett på som useriøse, men det ses på kompleksiteten av regnskapet, og om de har en god regnskapsfører.

Skatteetatens erfaringer hittil

Skatteetaten har registrert at andelen AS som benytter seg av ekstern regnskapsfører har økt. Blant nyetablerte selskap har AS økt med cirka 58 % i 2012 og NUF har hatt en nedgang på cirka 50 % i 2012 (vedlegg 12).

Skatteetaten satser på å utføre en rekke kontroller som skal måle regnskapskvaliteten og om skattereglene følges. Det er i 2012 utført en del slike kontroller, i 2013 skal denne kontrollvirksomheten videreføres, og det er for tidlig å si noe om resultatet ennå. Resultater fra RA-kontrollene som er utført i 2012 viser at det ikke er stor forskjell i regnskapskvaliteten før og etter at lovendringen trådte i kraft. Men det konkluderes med at vi ikke kan legge så stor vekt på denne. Kontrollen er foretatt på et tidlig tidspunkt da det ikke er så mange som har rukket å velge bort revisor (vedlegg11).

Egen konklusjon

Den konklusjonen vi kommer fram til på grunnlag av de undersøkelsene vi har gjort er at regelendringen hittil virker mer positiv enn negativ. Det ser ut til at de selskap som virkelig har behov for å få sine regnskap revidert, beholder revisor.

De fleste selskap som har valgt bort revisor har en ”skikkelig” regnskapsfører. Det kan ofte være bedre enn bare å ha revisor. En regnskapsfører ser hvert enkelt bilag i bokføringen. Revisor går ikke like mye i dybden, og det er ikke alle feil som blir oppdaget av revisor. Det er også positivt at små selskap, som revisjonskostnadene blir en stor belastning for, slipper disse.

Om regelendringen vil føre til mer økonomisk kriminalitet er det for tidlig å si noe om. Skatteetaten vil satse på å utvide sin kontrollvirksomhet. De som ønsket å unndra seg beskatning kunne tidligere starte NUF-selskap og slippe revisjon av regnskapet.

Vår konklusjon er at på det nåværende tidspunkt virker regelendringen mer positiv enn negativ.

9. Referanseliste/Litteraturliste

Aksjeloven. (1997). *Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 44*. Hentet fra http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-19970613-044.html&emne=AKSJELOV*&&

Altinn. (2012 a, 14.09). *Hvilken organisasjonsform kan en velge*. Hentet fra 11.01.13, <https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Hvilken-organisasjonsform-kan-jeg-velge/>

Altinn. (2012 b, 14.09). *Enkeltpersonforetak*. Hentet fra 11.01.13, <https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Enkeltpersonforetak/>

Altinn. (2012 c, 14.09). *Aksjeselskap*. Hentet fra 11.01.13, <https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Aksjeselskap/>

Analysenytt. (1/2013). http://www.skatteetaten.no/upload/PDFer/Skatteetatens_analysenytt_1-2

Bokføringsloven. (2004). *Lov om bokføring (bokføringsloven) av 19.11.2004*. Hentet fra <http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-2004111!>

Domstol. *Konkurs*. Hentet fra 11.01.13, <http://www.domstol.no/no/Arend-i-domstolene/konkurs/>

Foretaksregisterloven. (1985). *Lov om registrering av foretak (foretaksregisterloven) av 21. juni 1985*. Hentet fra http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-19850621-078.html&emne=FORETAKSREGISTERLOV*&&

Grette. (2011, 16. desember). *Bortfall av revisjonsplikt – fornuftig eller uheldig*. Hentet fra <http://www.grette.no/no/Medarbeidere/Torgeir-Myrstad/Bortfall-av-revisjonsplikt---fornuftig-eller-uheldig/>

Huneide, J. E., Pedersen K., Schwencke H. R. & Haugen, D. O. (2012). *Årsregnskapet i teori og praksis 2011 (13.utgave)*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P.A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag* (3.utgave). Oslo: Abstrakt forlag AS.

Konkursloven. (1984). *Lov om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) av 8. juni 1984*.

Hentet fra http://www.lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-19840608-058.html&emne=KONKURSLOV*&&

NOU 2008: 12 (2008). *Revisjonsplikten for små foretak – Høring*. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/nouer/2008/nou-2008-12.html?id=520230>

Proff forvalt. (2013). <http://www.forvalt.no/utenlandskeforetak/>

Prop. 51 L (2010-2011). *Endringer i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisorplikt for små aksjeselskaper)*. Hentet fra

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-51-l-20102011.html?id=628867>

Revisorloven. (1999). *Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) av 15. januar 1999 nr.2*.

Hentet fra http://www.lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-19990115-002.html&emne=REVISORLOV*&&

Rognsaa, A. (2003). *Prosjektoppgaven: Krav til utforming* (2. utg.). Oslo:Universitetsforlaget.

Skatteloven. (1999). *Skatt av formue og inntekt (skatteloven). Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) av 26. mars 1999 nr. 14*. Hentet fra http://www.lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-19990326-014.html&emne=SKATTELOV*&&

© Stortingsarkivet/ foto: Teigens fotoatelier as.

<http://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Galleri/Stortinget/> (forsidebildet)

Ubøe, J. (2012). *Statistikk for økonomifag* (4.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Utdanning for økonomiske og administrative fag (Øk/Adm), HSH. *Holdepunkter for bacheloroppgaven* (Versjon 3.0). Tilgjengelig fra

http://ans.hsh.no/biblioteket/prosjektoppgaven/Holdepunkter_bachelor_okad.pdf

Årsstatistikk for 2012 fra Foretaksregisteret (Pressemelding 03.01.2013). *Stor økning i nye aksjeselskap – mange velger bort revisjon*. Hentet fra

http://www.brreg.no/presse/pressemeldinger/2013/01/fr_statistikk_2012.html

10. Vedlegg

- Vedlegg 1: Spørreskjema til Spørreundersøkelsen fra Google.
- Vedlegg 2: E-post – Spørreundersøkelse sendt fra Google.
- Vedlegg 3: Spørsmål for samtaler med banker.
- Vedlegg 4: E-post - Spørsmål for samtaler med banker.
- Vedlegg 5: Spørreskjema til revisorer.
- Vedlegg 6: E-post – purring på spørreundersøkelsen.
- Vedlegg 7: E-post fra Kristiansen, Arne, Skatteetaten.
- Vedlegg 8: E-post fra Kristiansen, Arne, Skatteetaten.
- Vedlegg 9: E-post fra Hommedal, Henrik, Skatteetaten.
- Vedlegg 10: Power Point 2012, fra Kristiansen, Arne, Skatteetaten.
- Vedlegg 11: Power Point 2013, fra Kristiansen, Arne, Skatteetaten.
- Vedlegg 12: Status nystiftede AS i 2012. E-post fra Kristiansen, Arne, Skattedirektoratet.
- Vedlegg 13: Status per 2013. E-post fra Kristiansen, Arne, Skattedirektoratet.

Vedlegg 1: Spørreskjema til Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelse. AS har valgt bort revisor, og AS som har beholdt revisor

Vi er 3 studenter som skriver bacheloroppgave innen regnskapsprofilen på Høgskolen Stord/Haugesund.

Oppgaven skal ta for seg virkningen av bortfall av revisorplikt for små aksjeselskap. Bortfall av revisorplikt revisorloven § 2-1, 3 ledd, og aksjeloven § 7-6, 1 ledd.

Vi skal ta for oss hvilke fordeler og ulemper vi ser på grunnlag av lovendringen både fra selskapenes, revisors, og skattemyndighetenes side.

På bakgrunn av dette håper vi at dere vil være behjelpelige med å svare på noen spørsmål.

Kommentarene vil bli gjengitt. Ingen firmanavn, titler eller personer vil bli oppgitt i oppgaven. Vi garanterer full anonymitet.

Vennligst bekreft på epost at du har gjennomført spørreundersøkelsen da vi ikke har mulighet for å se hvilke firma som har svart på grunn av anonymiteten:)

Svar bes utført snarest og innen 15.03.2013

Med vennlig hilsen

Monica Hjertnes Kalstø
Tove Kristin Odland
Marianne Liestøl

Vi har valgt å gjøre spørreskjemaet todelt, slik at etter et felles spørsmål til begge gruppene (AS med og AS uten revisor) går en videre til skjema for AS som har valgt bort revisor/nyetablerte uten revisor, eller til skjema for AS som har valgt å beholde revisor/nyetablerte med revisor. *

- Har dere valgt å beholde revisor
 Har dere valgt bort revisor

Side 2

Etter side 1

[Gå til side 2 \(AS som har valgt å beho...etablerte med revisor.\)](#)

Merk: Valg av «Gå til side», overstyrer denne navigasjonen. [Mer informasjon](#)

AS som har valgt å beholde revisor. Nyetablerte med revisor.

Side 3

Etter side 2

[Fortsett til neste side](#)

AS som har valgt å beholde revisor. Nyetablerte med revisor.

Har du endret selskapsform etter den nye revisorloven § 2-1, 3. ledd, og aksjeloven § 7-6, 1. ledd med omsetning under 5 millioner kroner, balansesum 20 millioner kroner, og 10 årsverk? *

- Ja
 Nei
 Nyetablert

Vi har valgt å gjøre spørreskjemaet todelt, slik at etter et felles spørsmål til begge gruppene (As med og As uten revisor) går en videre til skjema for As som har valgt bort revisor/nyetablerte uten revisor, eller til skjema for As som har valgt å beholde revisor/nyetablerte med revisor. *

- Har dere valgt å beholde revisor
 Har dere valgt bort revisor

Hva er grunnen til at du har valgt å beholde revisor? *

Her kan du krysse av for flere svaralternativer

- Sette opp årsoppgjør
- Bistand i skattespørsmål
- Ser fordeler med å ha revisor (oppdatert på regelverk)
- Annet

Eventuelt kommentar

Har du autorisert regnskapsfører? *

- Ja
- Nei
- Selskapet fører regnskapet selv

Firmaets regnskapsfører er? *

- Autorisert regnskapsfører
- Høgskoleutdannet
- Ufaglært

Har du noen som forlanger at regnskapet skal revideres av revisor? *

- Aksjonærer
- Kunder/leverandører
- Givere av offentlige tilskudd
- Selskapets långivere/bank
- Nei

Hvem setter opp årsoppgjøret? *

- Regnskapsfører
- Revisor
- Selskapet selv
- Andre

Har du vurdert om revisor er nyttig i forbindelse med skattebesparelse for firma? *

- Ja, hvorfor?
- Nei, hvorfor?
- Uaktuelt

Her ønsker vi kommentar til valgt avkrysning *

Vurderer du på et senere tidspunkt å velge bort revisor? *

- Ja, kommentar
- Nei, kommentar

Her ønsker vi kommentar til valgt avkrysning *

Hvilke andre synspunkt/kommentarer var aktuelle for deres As i vurderingen om selskapet skulle velge å revidere regnskapet, eller ikke? *

Svar/kommentar fra AS

Side 4

Etter side 3 [Gå til side 5 \(Besvarelsen \)](#)

Merk: Valg av «Gå til side», overstyrer denne navigasjonen. [Mer informasjon.](#)

As som har valgt bort revisor. Nyetablerte uten revisor

Har du endret selskapsform etter den nye revisorloven § 2-1, 3. ledd, og aksjeloven § 7-6, 1. ledd med omsetning under 5 millioner kroner, balansesum 20 millioner kroner, og 10 årsverk? *

- Nei
- Nyetablert
- Ja, fra Nuf
- Ja, fra annen. Hvilken?

Kommentar for valgt avkrysning *

Hva er grunnen til at du har valgt bort revisor? *

Her kan du krysse av for flere valg

- Kostnader
- Revisjonsanmerkninger
- Ikke behov
- Annet

Eventuelt kommentar

Har du opplevd at bankene har vært negativ til å gi lån på grunn av at du ikke har hatt revisor?*

- Ja
- Nei
- Uaktuelt
- Måtte ha kausjonist

Eventuelt kommentar

Har du etter å ha valgt bort revisor valgt å ha regnskapfører isteden? *

- Ja
- Nei
- Uaktuelt
- Har autorisert regnskapfører fra før
- Selskapet fører regnskapet selv

Eventuelt kommentar

Hvem setter opp årsoppgjøret? *

- Regnskapfører
- Selskapet selv
- Andre

Eventuelt kommentar

Firmaets regnskapsansvarlig er? *

- Autorisert regnskapfører
- Høgskoleutdannet
- Ufaglært

Har du vurdert om selskapet kan gå glipp av skattefordeler på grunn av at selskapet har valgt bort revisor? *

- Ja, hvilke?
- Nei
- Uaktuelt

Kommentar for valgt avkrysning. *

Vurderer du på et senere tidspunkt å velge revisor? *

- Ja, hvorfor?
 Nei, hvorfor?

Kommentar for valgt avkrysning. *

Hvilke andre synspunkt/kommentarer var aktuelle for deres AS i vurderingen om selskapet skulle velge å revidere regnskapet, eller ikke? *

Svar/kommentar fra AS:

Besvarelsen

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på spørreskjemaet i en travel hverdag. Det setter vi umåtelig pris på.

Svarene blir trukket fra et tilfeldig utvalg. Det vil derfor ikke være mulig å spore informasjonen tilbake til firmaet.

Vennligst husk å bekrefte på e-post at spørreundersøkelsen er utført da vi ikke kan se hvilke firma som har svart på grunn av anonymiteten.

Vedlegg 2: E-post – Spørreundersøkelse sendt fra Google.

Spørreundersøkelse

Innboks x

129533hsh@gmail.com via trix.bounces.google.com

30. jan.

Blindkopi:

Hvis du har problemer med å se eller sende dette skjemaet, kan du fylle det ut elektronisk:

<https://docs.google.com/spreadsheets/viewform?fromEmail=true&formkey=dDlxbVpBZkpSSFhrb0d4Rm5JMHRdnc6MQ>

Spørreundersøkelse

Vi er 3 studenter som skriver bacheloroppgave innen regnskapsprofilen på Høgskolen Stord/Haugesund.

Oppgaven skal ta for seg virkningen av bortfall av revisorplikt for små aksjeselskap. Bortfall av revisorplikt revisorloven § 2-1, 3 ledd, og aksjeloven § 7-6, 1 ledd.

Vi skal ta for oss hvilke fordeler og ulemper vi ser på grunnlag av lovendringen både fra selskapenes, revisors, og skattemyndighetenes side.

På bakgrunn av dette håper vi at dere vil være behjelpelige med å svare på noen spørsmål. Kommentarene vil bli gjengitt. Ingen firmanavn, titler eller personer vil bli oppgitt i oppgaven.

Vi garanterer full anonymitet.

Med vennlig hilsen

Monica Hjertnes Kalstø
Tove Kristin Odland
Marianne Liestøl

Drevet av [Google Dokumenter](#) [Rapporter misbruk](#) - [Vilkår for bruk](#) - [Ytterligere vilkår](#)

Vedlegg 3: Spørsmål for samtaler med banker

Spørsmål til banker:

1) Hvilke vurderinger blir lagt til grunn ved lån til AS?

- Revidert regnskap
- Aksjekapitalens størrelse
- At det blir stilt sikkerhet
- Krav til egenkapital (%)

2) Kan AS som har valgt bort revisor bli sett på som useriøse?

- Ja
- Nei

Kommentarer

3) Hvilke erfaringer har dere med AS som har valgt bort revisor?

Kommentar:

4) Stiller dere andre krav til AS uten revisor, enn AS med revisor?

Kommentar

5) Blir regnskapstallene sett på som pålitelige når regnskapet ikke er revidert?

Kommentar

6) Virker bransje, selskapsstruktur, eller at det er valgt regnskapsfører, inn ved vurdering?

Kommentar

7) Har dere noen synspunkter i forbindelse med lovendringen (ny revisorlov)?

Kommentar

8) Blir selskap med tilsvarende balanse/resultat behandlet forskjellig bare på grunnlag av om regnskapet er revidert eller ikke?

Kommentar

Vedlegg 4: E-post - Spørsmål for samtaler med banker.

Bank A:

Kalstø, Monica Hjertnes

Fra: Kalstø, Monica Hjertnes
Sendt: 4. februar 2013 09:57
Til: BANK A
Kopi: 129533@hsh.no; monica.h.kalsto@icloud.com
Emne: VS: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox
Vedlegg: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox001.pdf

Hei:)

Takk for du tar møte på sparket:)

Med vennlig hilsen

Monica Hjertnes Kalstø
Tlf. 95050095

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Kalstø, Monica Hjertnes
Sendt: 4. februar 2013 10:06
Til: Kalstø, Monica Hjertnes
Emne: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox

Åpne det vedlagte dokumentet. Det ble skannet og sendt til deg ved hjelp av en flerfunksjonsmaskin fra Xerox.

Filtype til vedlegg: pdf

Plassering av flerfunksjonsmaskin: Gang
Enhetsnavn: Senter for Personal og Organisasjon U.etg. Printer 1

Hvis du vil ha mer informasjon om Xerox-produkter og -løsninger, går du til <http://www.xerox.com>.

Bank B:

Kalstø, Monica Hjertnes

Fra: Kalstø, Monica Hjertnes
Sendt: 4. februar 2013 10:07
Til: BANK B
Kopi: 129533@hsh.no; monica.h.kalsto@icloud.com
Emne: VS: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox
Vedlegg: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox001.pdf

Hei:)

Vi er tre studenter som skriver bacheloroppgave innen økonomiprofilen.

Sender som avtalt spørsmål vedrørende lån til AS.

Tusen takk for at du er så positiv på sparket:)

Med vennlig hilsen

Monica Hjertnes Kalstø
Tlf. 95050095

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Kalstø, Monica Hjertnes
Sendt: 4. februar 2013 10:06
Til: Kalstø, Monica Hjertnes
Emne: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox

Åpne det vedlagte dokumentet. Det ble skannet og sendt til deg ved hjelp av en flerfunksjonsmaskin fra Xerox.

Filtype til vedlegg: pdf

Plassering av flerfunksjonsmaskin: Gang
Enhetsnavn: Senter for Personal og Organisasjon U.etg. Printer 1

Hvis du vil ha mer informasjon om Xerox-produkter og -løsninger, går du til <http://www.xerox.com>.

Bank C:

Kalstø, Monica Hjertnes

Fra: BANK C
Sendt: 4. februar 2013 11:38
Til: Kalstø, Monica Hjertnes
Emne: Ad: VS: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox

Hei

Hadde dere mulighet for å komme ca kl. 15.00? Du skal vite at det ikke er enkelt å svare konkret på spørsmålene dine, da vi bruker skjønn i forhold til hvilke selskap, størrelse på selskap, soliditet, kontantstørm ovs.

Med vennlig hilsen
BANK C

"Kalstø, Monica Hjertnes" ---04.02.2013 10:20:24---Vi er 3 studenter som skriver bacheloroppgave på Hsh innen regnskapsprofilen. Tusen takk for at du t

Fra: "Kalstø, Monica Hjertnes" <monica.hjertnes.kalsto@haugesund.kommune.no>
Til:
Dato: 04.02.2013 10:20
Emne: VS: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox

Vi er 3 studenter som skriver bacheloroppgave på Hsh innen regnskapsprofilen.

Tusen takk for at du tar deg tid:)

Med vennlig hilsen

Monica Hjertnes Kalstø
Tlf. 95050095

-----Opprinnelig melding-----
Fra: Kalstø, Monica Hjertnes
Sendt: 4. februar 2013 10:06
Til: Kalstø, Monica Hjertnes
Emne: Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox

Åpne det vedlagte dokumentet. Det ble skannet og sendt til deg ved hjelp av en flerfunksjonsmaskin fra Xerox.

Filtype til vedlegg: pdf

Plassering av flerfunksjonsmaskin: Gang

Enhetsnavn: Senter for Personal og Organisasjon U.etg. Printer 1

Hvis du vil ha mer informasjon om Xerox-produkter og -løsninger, går du til <http://www.xerox.com>.

[vedlegg "Skannet på en flerfunksjonsmaskin fra Xerox001.pdf" slettet av

BANKC

"Denne meldingen er bare ment for den eller de person(er) som er navngitt ovenfor. Meldingen kan inneholde konfidensiell eller taushetsbelagt informasjon. Dersom du ved en feil har mottatt denne meldingen, vennligst gi beskjed til avsender og tilintetgjør meldingen og eventuelle utskrifter av denne umiddelbart. Takk."

"The information contained in this message may be CONFIDENTIAL and is intended for the addressee only. Any unauthorised use, dissemination of the information or copying of this message is prohibited. If you are not the addressee, please notify the sender immediately by returning this e-mail and deleting the message. Thank you."

Vedlegg 5: Spørreskjema til revisorer

Hei!

Sender som avtalt pr telefon spørsmål som vi ønsker å stille revisorer i forbindelse med en bacheloroppgave.

Vi er 3 studenter som skriver bacheloroppgave innen regnskapsprofilen på Høgskolen Stord/Haugesund. Monica Hjertnes Kalstø ansatt i på kemnerkontoret i Haugesund, Tove Kristin Odland ansatt i Tysvær kommune og Marianne Liestøl ansatt i Haugaland Arbeidsgiverkontroll.

Oppgaven skal ta for seg virkningen av bortfall av revisorplikt for små aksjeselskap. Bortfall av revisorplikt revisorloven § 2-1, 3 ledd, og aksjeloven § 7-6, 1 ledd. Vi skal ta for oss hvilke fordeler og ulemper vi ser på grunnlag av lovendringen både fra selskapenes, revisors, og skattemyndighetenes side.

På bakgrunn av dette håper vi at dere vil være behjelpelige med å svare på noen spørsmål. Kommentarene vil bli gjengitt, men ingen firmanavn, titler eller personer vil bli oppgitt i oppgaven.

Det er ønskelig å gjennomgå disse spørsmålene som intervju og jeg ønsker tilbakemelding om tidspunkt jeg kan komme innom, eller eventuelt gjennomgå spørsmålene per telefon.

Mvh

Marianne Liestøl

tlf 52 74 37 72 eller 99401851

SPØRSMÅL TIL REVISORER

1. Har dere sett en tendens til at antallet kunder som har sluttet i løpet av 2011 og 2012 har økt i forhold til tidligere år?

- Ja
- Nei

2. Dersom det er krysset av på JA på spørsmål 1, velg andel prosent på grunn av:

- Skifte av revisor
- Fravalg av revisor på grunnlag av ny revisorlov

3. Er det etter revisors mening mange av de selskapene som har valgt bort revisor som ikke burde gjort det?

- Ja
- Nei

Eventuell kommentar:

4. Hva tror dere er grunnen til selskapet velger bort revisor?

* Her kan det krysses av for flere svaralternativer.

- Kostnadsbesparing
- Revisjonsmerknader
- Annet

5. Er det noen spesielle kjennetegn/bransjer som går igjen ved fravalg av revisor?

6. Ser dere en tendens til økning i andre konsulenttenester?

- Ja
- Nei

Hvis ja, hvilke tenester?

* Her kan en krysse av for flere svaralternativer.

- Regnskapstekniske spørsmål
- Skattespørsmål
- Fører regnskap
- Foretar årsoppgjør
- Annet

Eventuell kommentar for valgt avkrysning. Her ønsker vi også oppgitt prosent hvis det er mulig.

Vedlegg 6: E-post - purring på spørreundersøkelse

Emne: Spørreskjema Høgskolen Stord/Haugesund Bacheloroppgave
"Bortfall av revisorplikt"

Innboks X

Monica Hjertnes Kalstø <129533hsh@gmail.com>

11. apr.

til blindkopi:

Hei 😊

Vi viser til epost sendt i februar/mars. Vi kontaktet deg/dere vedrørende et spørreskjema i forbindelse med vår Bacheloroppgave på Høgskolen Stord/Haugesund «Bortfall av revisorplikt». E-post ble sendt fra «Google-linken»

Vi vil få rette en stor takk til de som har svart på spørreskjemaet 😊

Det er ønskelig med større svarprosent til bruk i våre statistiske beregninger. På grunn av at spørreundersøkelsen er anonymisert vet vi ikke hvem som har sendt inn svar, og hvem som ikke har svart.

Vi tillater oss å sende spørreskjema på nytt, og håper at dere som ikke har svart kan ta dere tid.

På forhånd takk

Med vennlig hilsen

Monica Hjertnes Kalstø

Tove Kristin Odland

Marianne Liestøl

<https://docs.google.com/spreadsheet/viewform?fromEmail=true&formkey=dDlxbVpBZkpSSFhrb0d4Rm5JMHVRdnc6MQ>

Vedlegg 7: E-post fra Kristiansen, Arne, Skatteetaten

Til:

; Tove Kristin

Odland

Vedlegg:

[Last ned alle vedlegg](#)

- [\)\[Åpne som webside\];](#)
[\)\[Åpne som webside\]](#)

7. mai 2013 14:52

Fra: Kristiansen, Arne [<mailto:arne.kristiansen@skatteetaten.no>]

Sendt: 18. april 2013 09:11

Til: Liestøl, Marianne

Emne: SV: Bacheloroppgave

Hei!

Takk for positiv tilbakemelding på kurset. Vedlagt følger oppsummeringen av RA-kontrollene.

Jeg har status pr 15.03. på nystiftede AS, vedlegger denne. Ny status blir tatt ut 02.mai, end meg e-post hvis du også ønsker denne.

Med vennlig hilsen

Arne Kristiansen
underdirektør
Regionavd. – Kontrollseksjonen
Skattedirektoratet

Tlf 901 71 765

Fra: Liestøl, Marianne [<mailto:marianne.liestol@haugesund.kommune.no>]

Sendt: 18. april 2013 08:44

Til: Kristiansen, Arne

Emne: Bacheloroppgave

Hei og takk for flott kurs i går.

Kan du sende resultat fra RA-kontrollene som kan brukes i Bacheloroppgaven vår.

Har du noen nyere tall på hvor mange som hittil har valgt bort revisor, nystiftede AS uten revisor, uten revisor og regnskapsfører etc?

Jeg setter veldig stor pris på at du hjelper meg med dette. På forhånd takk.

Mvh
Marianne Liestøl

Liestøl, Marianne

Fra: Kristiansen, Arne [mailto:arne.kristiansen@skatteetaten.no] Sendt: 8. februar 2013 11:22
Til: Liestøl, Marianne Emne: SV: Bacheloroppgave Hei! Beklager at det tok tid å svare deg.
Jeg har bestilt liste over små AS i Haugesund med opplysninger om de har

14:50

Liestøl, Marianne

Hei! Videresender denne mailen også. Mvh Marianne -----Opprinnelig melding----- Fra:
Kristiansen, Arne [mailto:arne.kristiansen@skatteetaten.no] Sendt: 8. februar 2013 11:22 Til:
Liestøl, Marianne Emne: SV: Bacheloroppgave Hei! Beklager at det tok tid å svare

15.02.2013

Vedlegg 8: E-post fra Kristiansen, Arne, Skatteetaten

Liestøl, Marianne [marianne.liestol@haugesund.kommune.no]

[Handlinger](#)

Til:

[Tove Kristin Odland](#)

Vedlegg:

[\) \[Åpne som webside\]](#)

10. mai 2013 09:56

Fra: Kristiansen, Arne [mailto:arne.kristiansen@skatteetaten.no]

Sendt: 14. februar 2013 07:37

Til: Liestøl, Marianne

Emne: VS: Haugesund

Hei!

Her kommer listen med AS som har / ikke har revisor pr utgangen av 2012 i Haugesund.

Lykke til med oppgaven.

Med vennlig hilsen

Arne Kristiansen

underdirektør

Regionavd. – Kontrollseksjonen

Skattedirektoratet

Tlf 901 71 765

Fra: Roti, Sturla

Sendt: 13. februar 2013 11:17

Til: Kristiansen, Arne

Emne: Haugesund

Hei!

Her er lista over AS i Haugesund som har/ikke har revisor i segmentet "AS som kan velge bort revisor".

Mvh,

Sturla Roti

Seniorrådgiver

Analyse/kontrollstøtte

Skatt nord

Tlf: 755 46620/994 16235

Vedlegg 9: E-post fra Hommedal, Henrik, Skatteetaten

Liestøl, Marianne [marianne.liestol@haugesund.kommune.no]

[Handlinger](#)

Til:

[Tove Kristin Odland](#)

Vedlegg:

- [\)\[Åpne som webside\]](#)

10. mai 2013 09:56

Fra: Torkildsen, Leif Tore [mailto:leif-tore.torkildsen@skatteetaten.no]

Sendt: 19. februar 2013 15:49

Til: Liestøl, Marianne

Emne: SV: Lister over AS

Hei

Legger ved en oversikt over små aksjeselskap i Haugesund. Beklager at det har tatt litt tid.

Det er to ark, hhv de som har valgt bort revisor og de som har beholdt revisor.

Listene baserer seg på regnskapstall fra 2011 og består av alle AS som har mulighet for å velge bort revisor (Driftsinntekter mindre enn 5 mill, balansesum mindre enn 20 mill og 10 eller færre ansatte).

Bortvalg av revisor er basert på at virksomheten har krysset for valgt bort revisor på næringsoppgaven (RF-1167). Noen få har krysset av for ikke revisjonspliktig men en dobbeltsjekk mot Brønnøysund viser at det nok er en feil avkrysning og at disse også har valgt bort revisor. De virksomhetene som det ikke er data fra næringsoppgaven på og som ikke har aktiv revisor under roller er sjekket mot kunngjøringene i Brønnøysund.

Listene inneholder kun orgnr, firmanavn, enhetstype, bransjekode og forretningskommune så derfor tar jeg sjansen på å sende den direkte til deg. Hvis du trenger mer data (f.eks fra omsetningsoppgaven) må jeg sende det via SKD.

Mvh

Leif Tore Torkildsen

Kontrollstøtte

Skatt vest Stavanger

Fra: Hommedal, Henrik

Sendt: 28. januar 2013 13:30

Til: Torkildsen, Leif Tore

Kopi: 'marianne.liestol@haugesund.kommune.no'

Emne: VS: Lister over AS

Marianne i arbeidsgiverkontrollen skriver master om temaet, Trenger noe datauttrekk her.

Mvh

Henrik

Fra: Liestøl, Marianne [<mailto:marianne.liestol@haugesund.kommune.no>]
Sendt: 11. januar 2013 12:33
Til: Hommedal, Henrik
Emne: Lister over AS

Hei!

Har du mulighet til å hjelpe meg med å skaffe lister over små aksjeselskap i Haugesund. De som har mulighet til å velge bort revisor.

Listen må inneholde både de som har valgt bort og de som har beholdt revisor. Hvis det er mulig å dele listen i en over de som har valgt bort revisor, og en liste over de som har beholdt revisor, ville det vært fint.

Ønsker lister som inneholder organisasjonsnummer og selskapets navn.

Mvh
Marianne Liestøl

Vedlegg 10: Power Point 2012.

Frivillig revisjon

Transaksjoner mellom nærstående

Budsjett 2012 Skattvest
Bergan 11.11.2012

Status pr årsskiftet

- ca 48200 hadde valgt bort revisor pr 31.12.2011
- ca 36% av AS som i 2010 fikk revidert årsregnskap valgte bort revisor i 2011
- andel AS som bruker ekstern regnskapsfører øker

Litt om AS som valgte bort revisjon i 2011

- AS med god økonomi valgte bort revisor i større grad enn de med dårligere økonomi
- Fravalg av revisjon avtar ved høyere inntekter, balansesum, gjeld og antall ansatte
- AS som har revisjonsmerknader om ulovlig lån, skattetrekkskonto og fortsatt drift fravelger revisor i betydelig større grad enn de som ikke har revisjonsmerknader

Litt om AS..... forts.

- AS hvor kvinner er daglig leder valgte bort revisor i større grad enn AS hvor menn er daglig leder
- Geografi – AS i områder med lav befolkningstetthet velger bort i større grad enn i tettbygd strøk
- Kontakt med revisor – AS med mye kontakt og bruk av revisor til rådgivning øker sannsynligheten for å beholde revisjon

AS stiftet i 2012

- Antall nystiftet AS pr 01.11: 19 944
Skattvest 2012
- Antall uten revisor: 13 404
Skattvest 2012
- Antall uten revisor og regnskapsfører: 5 129
Skattvest 2012
- Hittil i år har ca 4800 AS som tidligere har hatt revisor nå valgt bort revisjon

Hva gjør SKD?

- Landsdekkende satsing på "transaksjoner mellom nærstående" – riksprosjekt 2013
- Tildelt regionene midler tilsvarende 30 stillinger knyttet til satsingen
- Nuf analyse
- Tar opp temaet i dialogene med regionene
- Inntatt i styringsbrevet til regionene for 2012

Hva gjør SKD forts..

- Måling av regnskapskvalitet
- Bidrar i nordisk risiko- og effektmåling i segmentet "nye næringsdrivende"
- ELS-prosjekt i en region

Risikoer

- Dårligere oppgavekvalitet – formell og materiell
- Dårligere etterlevelse
- Tidsbruk på kontroller
- Mer krevende innkreving
- Sammenblanding av økonomi- og privat/virksomhet

Nærstående - risiko

- Private kostnader i regnskapet
- Verdssettelse
- Skjulte uttak / tapping
- Kapitalendringer
- Utlandet

Transaksjoner mellom nærstående

- Lån / mellomregning
- Bruk / kjøp / salg av formuesobjekter
- Tilbakebetaling av innbetalt kapital

Krevende saker ift faktumavklaring og verdssettelse

Tidkrevende saker

Måling av regnskapskvalitet

- Forskningsprosjekt knyttet til regnskapskvalitet og etterlevelse av skattereglene – utlyses høsten 2012
- Forprosjektrapport utarbeidet av SSB
- Gjennomføre min. 2000 randomkontroller i 2012 og 2013 (1200 + 800)
- Skal se på materiell og formell regnskapskvalitet

Erfaringer ?

- Flere AS leverer elektronisk
- Flere AS har levert s/a innen utgangen av august
- Dårligere kvalitet på oppgavene
- Erfaringer fra Danmark og Sverige

Vedlegg 11: Power Point 2013

Transaksjoner mellom aksjeselskap og aksjonærer

Oppsummering av resultater fra RA kontrollene

Bakgrunn for undersøkelsen

- Som følge av at revisjonsplikten bortfalt for små selskap i 2011, ønsket Finansdepartementet en bred evaluering av regelendringen. Evalueringen skal kartlegge positive og negative konsekvenser for selskapene, andre økonomiske aktører, skattemyndighetene og samfunnet for øvrig.
- I tilrådelingsbrevet for 2011 ble skatteetaten bedt om å registrere endringer i kvaliteten på regnskapene til selskap som kan velge bort revisjon.
- SSB har gjennomført et forprosjekt som angir hvordan evalueringen bør gjennomføres. Det skal gjennomføres minst 2 000 kontroller av selskap i det aktuelle segmentet som oppfyller kriteriene for fravalg i 2009 og fremover. Selskapene skal være tilfeldig utvalgt.

Innhold og omfang

- Undersøkt presentasjon, bokføringsystem og underliggende dokumentasjon.
- Hovedvekt på bokføringslovens krav til rutiner og systemer for å sikre riktig regnskapsrapportering som ligger til grunn for fastsettning av skatter og avgifter.
- Undersøkt om det foreligger nødvendig dokumentasjon, men ikke vurdert kvaliteten på fremlagt dokumentasjon. Gjennomført stikkprøver på dokumentasjon av bilag.
- Kontrollens begrensede omfang gjør det umulig å tallfeste feil med tilstrekkelig sikkerhet.
- Kontrollen består av 80 avkryssings spørsmål som kan leses av maskinelt.

Forberedelse og gjennomføring

- Representativt utvalg blant selskap som kan velge bort revisor
- Testkontroller i SKV og SKN
- 2012: gjennomført 1329 «godkjente» kontroller i samarbeid med SKD
– Regnskapsårene 2009 – 2011
- Felles opplæring av kontrollører for å få en mest mulig lik forståelse av spørsmål og forventninger til skatteyter
- En kontroll tok i snitt i underkant av 3 døgverk
- 2013: skal ha ca 800 kontroller i 2012
– Regnskapsårene 2009 – 2012

Resultater fra randomkontrollene

- Undersøkelsen kan karakteriseres som en «nullpunktsanalyse» av eksisterende selskap
  - Utvalget var virksomme i 2009, 2010 og 2011
  - Disse selskapene er «oppdratt» av revisor gjennom noen år
- Det er ikke funnet vesentlige endringer i tallene fra år til år på det enkelte spørsmål. Vi antar at årsaken til dette er at tiden uten revisor har vært kort for det enkelte selskap
- Enkelte svakheter gjentar seg i like stor grad hvert av årene uavhengig av om selskapet har revisor eller ikke

Resultater fra randomkontrollene

Bokføring og regnskapssystemer

- 32 % fører regnskapet selv
- 11 % setter opp årsregnskapet selv
- 93 % benytter standard regnskapssystem
- 14 % har brudd på grunnleggende bokføringsprinsipper
- 10 % har ikke dokumentert vesentlige balanseposter

Resultater fra randomkontrollene

Lån/mellomregning:

- 23 % har ikke opplyst i noter om ytelser til daglig leder
- 10 % har gitt lån/stilt sikkerhetsstillelse til daglig leder/styremedlemmer
  - 35 % av disse er det ikke angitt lånevilkår, rentesats og/eller avdragsplan
- 2,5 % har ytt lån/sikkerhetsstillelse til nærstående
- 4 % har lånt ut eller stilt sikkerhet i strid med AL § 8-7

Resultater fra randomkontrollene

Formuesobjekter

- 15 % av selskapene eier hus/båt/hytte/bil som brukes av aksjonær
  - 24 % har ikke gode nok systemer til å sikre riktig skattlegging
- 6 % eier leier ut formuesobjekt til selskap
  - 30 % har ikke tilstrekkelig dokumentasjon av prisfastsettelse

Resultater fra randomkontrollene

Kjøp og salg av varer og tjenester

- 56 % utsteder faktura ved salg av varer og tjenester
  - 15 % har vesentlige svakheter knyttet til BFF § 5-1-1 (utgående faktura)
    - Svakheter angitt i synkende rekkefølge: fakturanr, ytelsens art og omfang, leveringssted, angivelse av parter, vederlag
- 10 % har vesentlig kontantsalg
  - Stort sett tilfredsstillende kassaapparat
- 10 % har svakheter ved inngående fakturaer, dvs brudd på BFF § 5-1-1
  - Svakheter angitt i synkende rekkefølge: angivelse av parter, fakturanr og dato, leveringssted

Resultater fra randomkontrollene

Uttak

- 3 % oppgir å ha gjort uttak
  - 25 % av disse har mangler ved dokumentasjon

Reise-, oppholds- og bevertningsutgifter

- 16 % har reiseutgifter > kr 5 000 per bilag
  - 28 % mangler formål
  - 17 % har ikke angitt deltakere
- 6 % har bevertningsutgifter > kr 3 000 per bilag
  - 41 % har ikke angitt deltakere
  - 37 % har ikke angitt formål

Oppsummering

- Hvor var revisor i 2009 og 2010?
- Ser man nærmere på lån, formuesgoder eller reiseregninger er det stor sjanse for å finne svakheter.
- Hvordan ser det ut etter noen år, for eksempel 2015?
- Hvordan blir de nye selskapene uten "oppdragelse"?
- Har regnskapsprodusentene tilstrekkelige opplegg og rutiner som gir tilstrekkelig sikkerhet for rapportering?
- Hvor mye tillit kan vi ha til selskapet vi kontrollerer og det de klarer å fremlegge av dokumentasjon?
- Hvordan innretter vi virkemiddelbruken til dette segmentet?

Randomkontroller og forskning

Evalueringsav unntak for revisjonsplikt i små aksjeselskaper

- Anbudskonkurranse lyst ut desember 2012
- Mottatt 7 anbud ved fristens utløp 11. februar 2013

Vi ønsker spesielt mer informasjon om:

- Kjennetegn på forskjellige selskaper og eiere
- Samfunnsmessige virkninger

Vedlegg 12: Status nystiftede AS i 2012

	AS stiftet i 2012	Ikke revisor	%	Ikke revisor og regnskapsfører	%
Hele landet	25041	16999	67,9	6510	26,0
Skatt øst	10106	6933	68,1	3035	30,0
Skatt sør	4771	3348	70,1	1154	24,2
Skatt vest	4982	3162	63,5	1147	23,0
Skatt midt	3060	1979	64,7	626	20,5
Skatt nord	2023	1487	73,5	481	23,8

(Tallene i tabellen avviker fra årsstatistikken på grunn av manglende adresse på noen få selskaper).

I tillegg har 11 514 AS som tidligere har fått revidert årsregnskapet valgt bort revisjon fra og med 2012.

Årsstatistikk for 2012 fra Foretaksregisteret

I 2012 ble det registrert 25 614 nye aksjeselskap i Foretaksregisteret, mot 16 249 nye AS i 2011. 66 prosent av de nye aksjeselskapene valgte ikke å ha revisjon. Tallet på nyregistrerte NUF (norskregistrerte utenlandske foretak) er halvert siden 2011.

Det ble registrert over 9 000 flere aksjeselskap i fjor enn året før, en økning på bortimot 58 prosent. I 2012 valgte 17 031 nyregistrerte aksjeselskap ikke å ha revisor. Dette utgjør 66,5 prosent av de nyregistrerte AS.

Ved utgangen av året var det registrert 73 954 aksjeselskap som har valgt ikke å revidere årsregnskapene sine, mens status ved utgangen av 2011 var i underkant av 48 000.

I 2012 ble det registrert under halvparten så mange nye NUF (norskregistrerte utenlandske foretak) som i 2011. Også det totale antallet NUF fortsetter å synke. Bestanden av NUF var ved utgangen av året 14 570, mens det tilsvarende tallet for 2011 var 17 184.

Vedlegg 13: Status per 2013

Status nystiftede AS pr 15.03.2013

	AS stiftet i 2013	Ikke revisor	%	Ikke revisor og regnskapsfører	%
Hele landet	3920	2764	70,5	1139	29,1
Skatt øst	1598	1146	71,7	514	33,2
Skatt sør	782	557	71,2	190	24,3
Skatt vest	745	493	66,2	226	30,3
Skatt midt	508	341	67,1	118	23,2
Skatt nord	253	194	76,7	59	23,3

(avvik pga manglende adresse på noen få selskaper)

I tillegg har 314 AS som tidligere har fått revidert årsregnskapet valgt bort revisjon fra og med 2013.

Totalt har ca. 80 000 AS nå valgt bort revisjon